

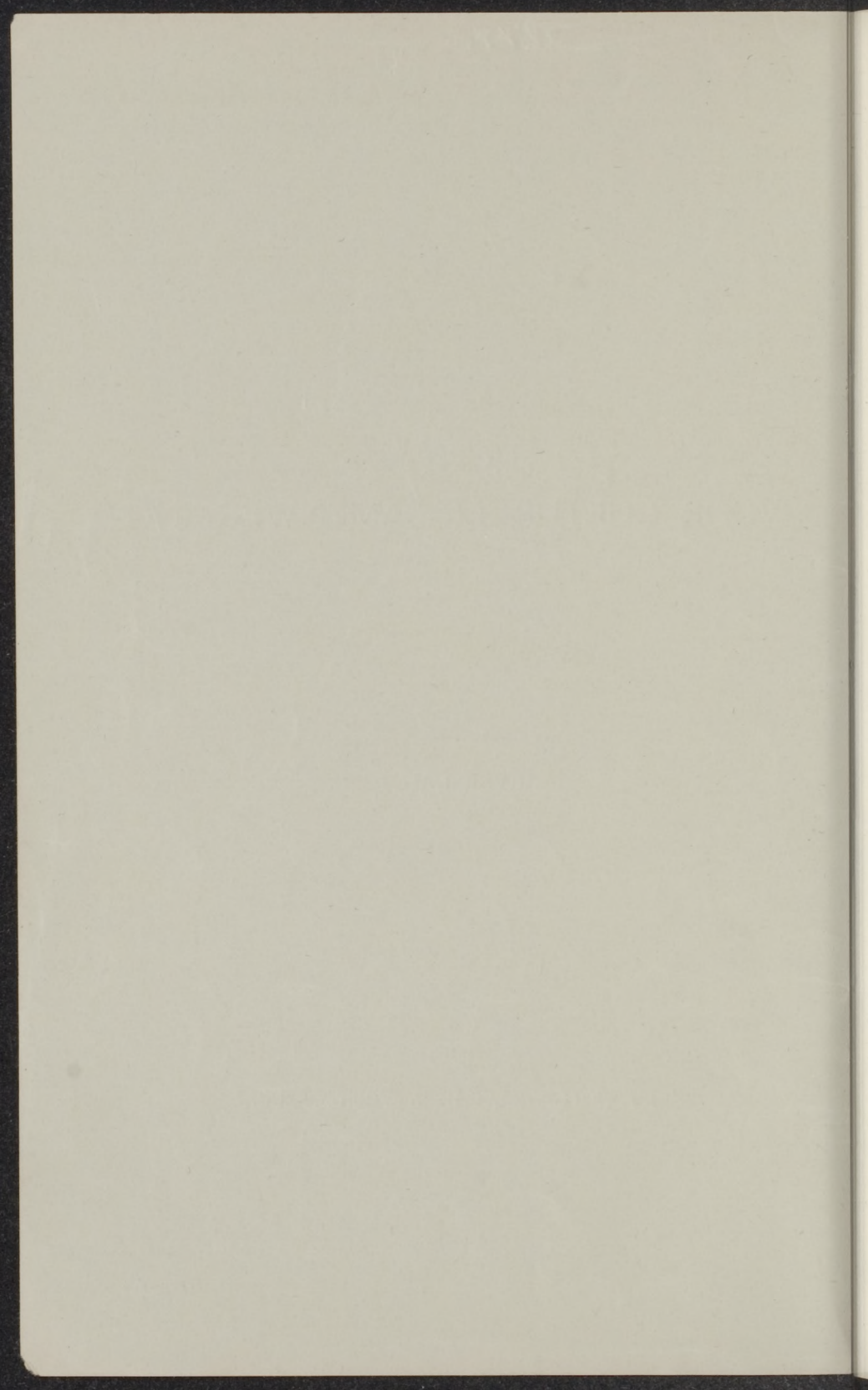
C 1309

IV 77.3

STICHTING
VOOR CULTURELE SAMENWERKING

JAARVERSLAG 1952

J. J. VIOTTA STRAAT 41, AMSTERDAM-ZUID

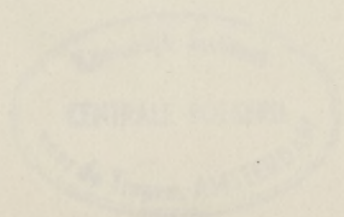

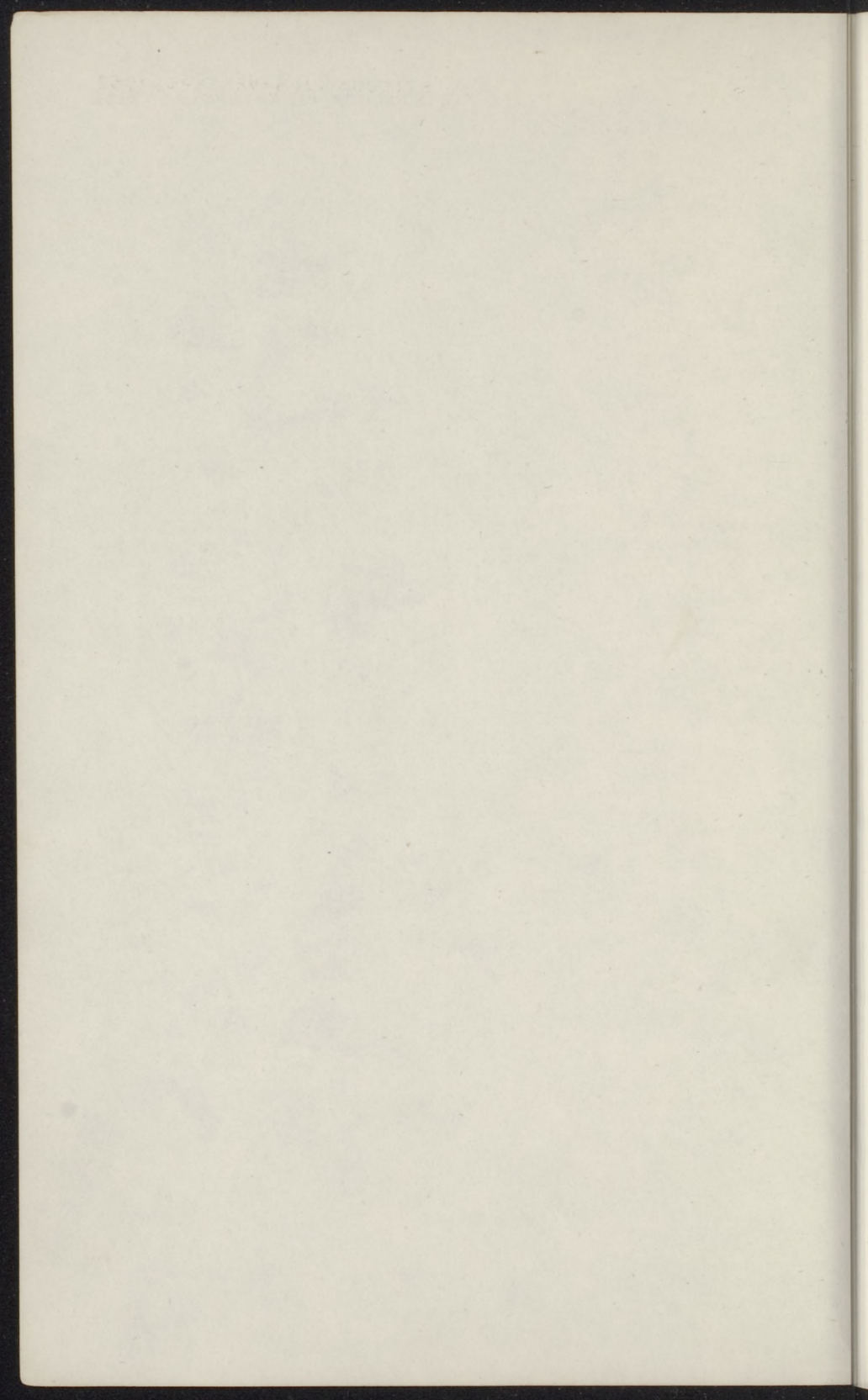
STICUSA - JAARVERSLAG 1952

STICHTING
VOOR CULTURELE SAMENWERKING

JAARVERSLAG 1952

U. J. VAN DER HAAG 41, ANSTEDAM 2120

IV. 77.3

STICHTING
VOOR CULTURELE SAMENWERKING

JAARVERSLAG 1952

J. J. VIOTTA STRAAT 41, AMSTERDAM-ZUID

114

STICHTING
VOOR CULTURELE SAMENWERKING

JAARVERSLAG 1923

J. J. VIOTTA STRAAT 41, AMSTERDAM ZUID

I N L E I D I N G

Er is ook in 1952 naar gestreefd - overeenkomstig artikel III sub c van de statuten - de Stichting met haar Vertegenwoordigingen overzee een centrum te doen zijn voor de bevordering van de belangstelling voor en de kennis van de Westerse cultuur in het algemeen (waartoe ten gevolge van de geografische ligging van Nederland en het openstaan voor andere culturen hier te lande de voorwaarden gunstig zijn) en in haar Nederlandse uitingen in het bijzonder. Kon in het jaarverslag over 1951 nog slechts gewag worden gemaakt van de mogelijkheid, dat op de in dat jaar voor de realisering van deze doelstelling gelegde fundamenten de daaruit voortvloeiende culturele samenwerking met de landen overzee allengs meer tot ontplooiing zou komen, zo kan met betrekking tot 1952 niet zonder voldoening worden geconstateerd, dat deze ontplooiing - ondanks ondervonden moeilijkheden - inderdaad geleidelijk een grotere vlucht heeft genomen. Anders gezegd, het hierboven geciteerde statutaire postulaat heeft in de practijk bewezen levensvatbaarheid te bezitten. Het hierbij aangeboden verslag wil pogen - voor zover mogelijk - zowel een inzicht te geven in de aard en de omvang van de activiteiten, welke tot deze bevredigende ontwikkeling hebben bijgedragen, als in de organisatie van de Stichting. Ook ditmaal is de indeling van het verslag afgestemd op de omstandigheid, dat de werkzaamheden van de Stichting betrekking hebben op vier territoria, en wel Indonesië, Suriname, de Nederlandse Antillen en Nederland.

Een zakelijke opsomming van onze activiteiten over het afgelopen jaar kan, evenmin als zulks gedurende de daaraan voorafgaande jaren het geval was, een in alle opzichten volledig beeld geven van de ontwikkeling der culturele samenwerking. Een aantal culturele werkzaamheden immers, zoals het leggen van persoonlijke contacten en het houden van voorbereidende besprekingen - welke essentieel zijn voor de gewenste samenwerking - komen in deze opsomming niet tot hun recht, terwijl anderzijds om begrijpelijke redenen als regel geen concrete gegevens kunnen worden verstrekt omtrent de belangstelling en de daaruit voortvloeiende bereidheid tot samenwerking, die bij het publiek overzee is gewekt.

Ook kan nog niet in alle gevallen aan de hand van de in dit verslag genoemde feiten en cijfers nauwkeurig het nuttig effect worden aangetoond van de ruil van goederen en diensten op cultureel gebied met de landen overzee evenmin als thans reeds precies de resultaten kunnen worden geregistreerd van de uitwisseling van personen. Vooral de gevolgen van de laatste vorm van cultureel contact, waarvan in ieder geval reeds thans kan worden gezegd, dat deze niet minder belangrijk is dan de ruil van goederen en diensten, zullen eerst in de toekomst volledig kunnen worden overzien. Opgemerkt zij nog, dat de Stichting er tevens naar heeft gestreefd zoveel mogelijk bemiddeling te verlenen inzake het leggen van contacten tussen overzeese en Nederlandse instanties. Aangezien

het niet mogelijk is gedetailleerd gewag te maken van de in dit opzicht allerwege ondervonden bereidwilligheid, moge hier in het algemeen dank worden gebracht voor de van vele zijden ondervonden medewerking.

Dat de mogelijkheden voor culturele samenwerking ook in Indonesie zijn toegenomen, was niet het minst te danken aan de onvermoeide toewijding van onze Vertegenwoordiger te Djakarta, wijlen de heer O.W.P. Mohr, wiens plotseling overlijden op 3 Mei 1952 ook voor de Stichting een zware slag was. Een artikel ter herdenking van de heer Mohr zal in het Sticusa-Jaarboek 1953 (zie pag. 50) worden opgenomen. Met erkentelijkheid kan worden vermeld, dat het optreden van zijn opvolger, de heer A. Koolhaas, eveneens in zeer goede aarde viel, zodat het verslagjaar ook in dit opzicht met bemoedigende voor tekenen eindigde.

De samenwerking met de culturele zusterinstellingen in Suriname, op Curaçao en Aruba bleef zich gunstig ontwikkelen.

De in het vorige verslagjaar voorbereide wijziging der statuten heeft in 1952 haar beslag gekregen. De naam der Stichting is bekort, Bestuur en Raad van Bijstand zijn omgezet in een in ledental kleiner Bestuur en een uitgebreidere Stichtingsraad, en ook de omschrijving van de doelstelling is aangepast aan de gewijzigde omstandigheden. De nieuwe statuten zijn als bijlage bij dit jaarverslag gevoegd evenals een samenvattend overzicht van de jaarrekening over 1952.

Amsterdam, 25 April 1953.

H O O F D S T U K I

ALGEMENE PERSONALIA

BESTUUR van de Stichting voor Culturele Samenwerking op 1 Januari 1953.

Prof.dr J.H.A. Logemann, voorzitter
Hoogleraar in het Overzeese Staatsrecht aan de Rijksuniversiteit te Leiden.

Prof.dr C.C. Berg, ondervoorzitter
Hoogleraar in de Austronesische Linguïstiek aan de Rijksuniversiteit te Leiden en buitengewoon hoogleraar in de Geschiedenis en Ontwikkeling der Bahasa Indonesia aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam.

J.W. Vermeulen, secretaris
Leraar aan het Opleidingsinstituut der Katholieke Arbeiders-Beweging te Driebergen.

Jkvr. C.M. van Asch van Wijck, plaatsvervangend secretaresse
Oud-presidente van de World Young Women Christian Association (Y.W.C.A.).

L. Götzen, financieel commissaris
Adviseur in algemene dienst bij de Herstelbank te 's-Gravenhage.

Prof.dr J. Lanjouw, plaatsvervangend financieel commissaris
Bijzonder hoogleraar in de Plantkunde en de leer van de verspreiding der planten aan de Rijksuniversiteit te Utrecht.

STICHTINGSRAAD van de Stichting voor Culturele Samenwerking op 1 Januari 1953.

De Stichtingsraad bestond, behalve uit de hierboven genoemde leden van het Bestuur, uit de volgende personen:

Prof. mr dr J. Barents, hoogleraar in de wetenschap der politiek aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam; redacteur van 'Socialisme en Democratie'.

Dr A. P. J. van der Burg, arts voor inwendige en tropische ziekten; secretaris van de Van Deventer-Maas-Stichting; voorzitter van de Vereniging Nederland-Indonesië.

Prof. dr M. J. L. Dols, bijzonder hoogleraar in Volksvoeding en Voedselvoorziening aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam; redacteur van 'Voeding'.

Prof. dr R. van Dijk, hoogleraar in de Sociologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam; redacteur van 'Indonesië'.

Mr Th. M. J. de Graaf, burgemeester van Lisse; lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

L. Hanekroot, voorzitter van de Federatie van de Nederlandse Journalisten.

Dr H. Kroeskamp, leraar in de Geschiedenis aan het Christelijk Lyceum te Hilversum.

Dr G. W. Locher, directeur van het Rijksmuseum voor Volkenkunde te Leiden.

Mevrouw dr E. G. du Perron-De Roos, letterkundige; redactrice van 'Libertinage'.

Prof. dr F. L. R. Sassen, hoogleraar in de Wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Leiden en raadadviseur-honorair van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage; redacteur van 'Studia Catholica'; lid van de redactieraad van 'Mnemosyne'.

R. Schrader, leraar in de Aardrijkskunde aan het Gemeentelijk Gymnasium te Amersfoort.

Prof. dr J. H. Terlingen, hoogleraar in de Spaanse en Italiaanse taal- en letterkunde aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen; lid van de redactieraad van 'Annalen van het Thijmgenootschap', 'Clavileño' en 'Kultuurleven'.

Lid met raadgevende stem (conform artikel V lid 11 van de statuten):

Prof. dr C. D. de Langen, hoogleraar in de Geneeskunde en de propaedeutische kliniek aan de Rijksuniversiteit te Utrecht; lid van de redactieraad van 'Documenta de medicina geografica et tropica'.

Leden met raadgevende stem voor Suriname en de Nederlandse Antillen (conform artikel X van de statuten):

Mr N. Debrot, Algemeen Vertegenwoordiger van de Nederlandse Antillen in Nederland; letterkundige.

Prof. dr R. A. J. van Lier, buitengewoon hoogleraar in de Sociologie en Cultuurkunde van Suriname en de Nederlandse Antillen aan de Rijksuniversiteit te Leiden; directeur van de Stichting Planbureau Suriname; redacteur van 'Libertinage'.

DIRECTIE:

Dr F. R. J. Verhoeven, directeur.

De aan de Stichting verbonden adviescommissies zijn:

1. Financiële Advies-Commissie (F.A.C.), die de Stichting van advies dient bij de samenstelling van de begroting en bij de besteding van de beschikbare geldmiddelen. Behalve de financiële commissaris van de Stichting en de directeur

hebben in deze commissie zitting de heren W.H. van Ulsen als vertegenwoordiger van de Minister van Financiën, de heer G. Roels als vertegenwoordiger van de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen, en de heer mr H. J. M. Jeukens als vertegenwoordiger van de Minister van Binnenlandse Zaken.

2. Culturele Contact-Commissie (C.C.C.), die de coördinatie tussen de verschillende departementen en de Stichting bij haar werkzaamheden op cultureel gebied in binnen- en buitenland bevordert. In deze commissie hebben, behalve de voorzitter en de directeur van de Stichting, zitting de heren dr R. W. van Diffelen en dr N. R. A. Vroom als vertegenwoordigers van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en mr W. F. Baron Röell als vertegenwoordiger van de Minister van Buitenlandse Zaken.
3. Litteratuur-Commissie (L.C.), die de Stichting bijstaat in het aankopen van boeken en tijdschriften en het inrichten van bibliotheken overzee. In deze commissie hebben zitting mevr. dr E. G. du Perron-De Roos en de heren dr J. W. Schulte Nordholt, leraar in de geschiedenis aan het Rijnlands Lyceum te Wassenaar en P. J. H. Vermeeren, hoofdassistent in de Nederlandse taalkunde en het Gotisch met leeropdracht aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam.
4. Jaarboek-Commissie, die de Stichting van advies dient bij de samenstelling van het Sticusa-Jaarboek. In deze commissie hebben behalve prof. dr G. H. van der Kolff, redacteur van het Sticusa-Jaarboek, zitting mevr. dr E. G. du Perron-De Roos, prof. dr R. A. M. Bergman en de heer L. Hanekroot.
5. Film-Commissie, die de Stichting van advies dient inzake het gebruik van de film als medium in de culturele samenwerking. In deze commissie hebben zitting de heren R. Schrader, dr N. R. A. Vroom, hoofd van de afdeling Kunsten van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, G. van der Wiel, hoofd van de afdeling Film van de Regeringsvoorlichtingsdienst, Mannus Franken, cineast, en D. Vriesman.
6. Muziek-Commissie, die de Stichting van advies dient bij de aankoop van discotheken, muziekbibliotheken en muziekinstrumenten voor orkesten overzee. In deze commissie hebben zitting de heren Lex van Delden, muziekcriticus van 'Het Parool', H. Kerkhoff, verbonden aan de discotheek van de Nederlandse Radio-Unie, en P. J. Tiggers, muziekcriticus van het 'Algemeen Handelsblad'.

In de 2 tot en met 6 genoemde adviescommissies heeft tevens de directeur zitting of laat hij zich vertegenwoordigen.

De Stichting voor Culturele Samenwerking heeft in Indonesië twee vertegenwoordigingen, namelijk te Djakarta en te Makassar, terwijl zij in Suriname en de Nederlandse Antillen samenwerkt met drie onafhankelijke culturele centra, gevestigd te Paramaribo, Willemstad en Oranjestad.

De Vertegenwoordiger van de Stichting te Djakarta is de heer A. Koolhaas, die na het overlijden van de heer O. W. P. Mohr op 3 Mei 1952 tot zijn opvolger werd benoemd op 2 Augustus 1952.

Het adres is: Djalan Gadjah Mada 13 (Kotakpos 175). Tot de medewerkers van de vertegenwoordiging aldaar behoren de heer H. de By, hoofd voor Culturele Zaken, mevrouw L. Bruin-Blom, bibliothecaresse, de heer H. Heck, hoofd van de administratie en de heer Sitor Situmorang, redacteur, terwijl mej. mr M. S. Wijckerheld Bisdom eerlang zal optreden als medewerkster belast met de voorlichting inzake sociale aangelegenheden.

De Vertegenwoordiger van de Stichting te Makassar, gevestigd Benteng Ujung Pandang, is de heer dr C. J. W. van de Wetering, tijdelijk vervangen door mej. mr M. S. Wijckerheld Bisdom. Secretaresse is mevr. E. Hali (wnd).

Het hoofdkantoor van de Stichting voor Culturele Samenwerking te Amsterdam, gevestigd aan de J. J. Viottastraat 41 en aan de Oranje Nassaulaan 5, verkreeg op 1 Juli 1952 de volgende organisatorische indeling:

1. Directeur: dr F. R. J. Verhoeven
Directie-secretaris: W. Gordijn
2. Territoriale adviseurs:
Voor Indonesië: mr F. L. Mulder
Voor Suriname en de Nederlandse Antillen: M. D. Thijs
Voor Nederland: J. Th. Theling
3. Afdeling Culturele Contacten:
Afdelingshoofd: H. van Boheemen
Perszaken: E. J. A. M. Hoornik
Gastfunctionaris: mevr. A. S. Verfürden
Documentatie: F. E. A. Batten
Balai Peladjaran Bahasa Indonesia (Vertaalbureau):
W. G. F. van Oosten
4. Afdeling Culturele Zaken:
Afdelingshoofd: mr P. C. E. Sprangers
Boeken en Tijdschriften: P. van Emst
Film: mevr. mr M. I. Borel (tijdelijk adviseur: D. Vriesman)
Muziek en toneel: H. Stoof
Tentoonstellingen: P. I. M. Vries
Redacteur: H. van Galen Last
5. Afdeling Financiële Zaken:
Afdelingshoofd: A. Sipkens
6. Afdeling Algemene Zaken:
Afdelingshoofd: J. Samkalden.

Van de 57 personeelsleden, eind 1952 op het hoofdkantoor te Amsterdam werkzaam, waren 27 ingedeeld bij de administratieve afdelingen, concierge en schoonmaaksters inbegrepen.

Als accountant van de Stichting trad op de heer J. C. H. Poll, die is verbonden aan de Centrale Accountantsdienst van het Ministerie van Financiën.

De Zusterinstellingen in Suriname en de Nederlandse Antillen zijn:
Stichting Cultureel Centrum Suriname te Paramaribo, gevestigd aan de Wagenwegstraat 47 (Postbus 206).
Voorzitter: E.R.Wessels; secretaris J.F.de Vries.
Stichting Cultureel Centrum Curaçao te Willemstad, gevestigd aan Pietermaai 58.
Voorzitter: J.R.Quast; secretaresse: mevr.dr E.M.Fraenkel-Nieuwstraten.
Stichting Cultureel Centrum Aruba te Oranjestad, gevestigd aan de Steenweg 243.
Voorzitter: F.Steenmeyer; secretaris: O.S.Henriquez.

INDONESIE

1. Algemeen

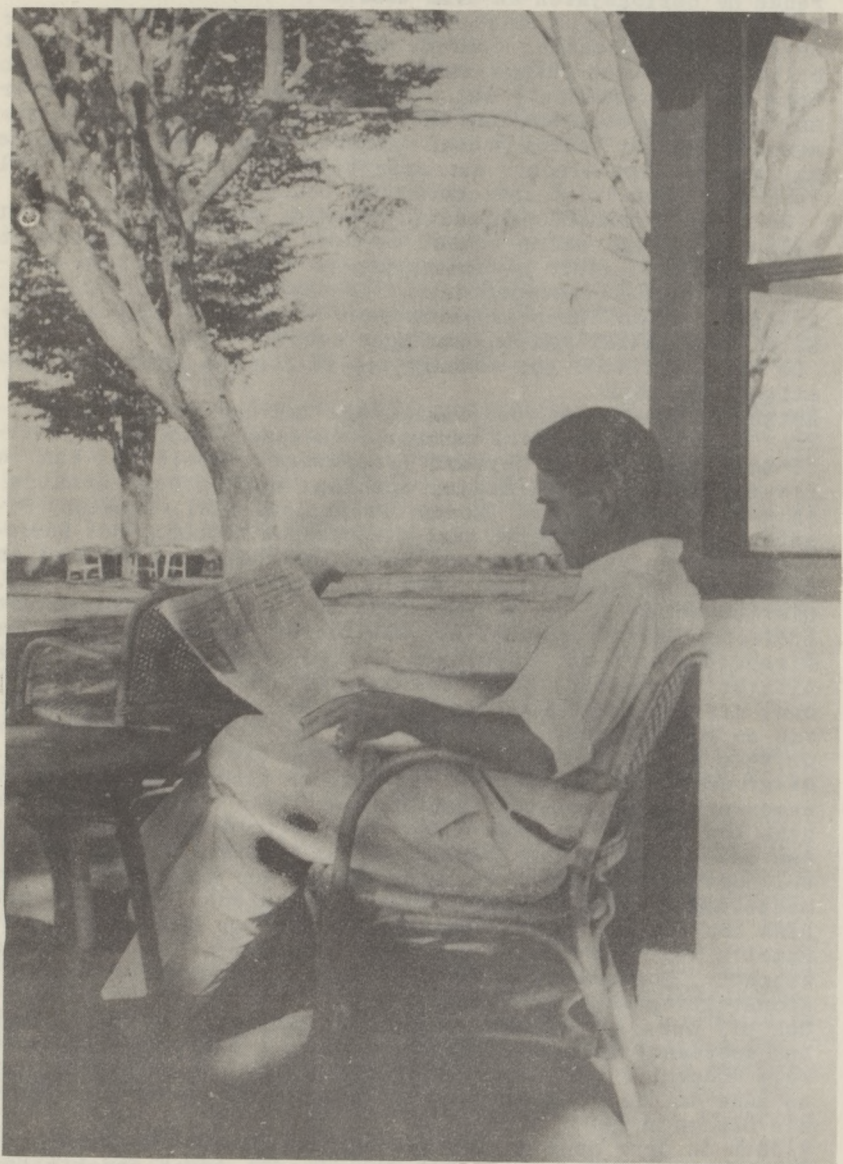
Ook in deze verslagperiode is de Stichting een rustige ontwikkeling van het werk in Indonesië niet beschoren geweest. Als gevolg van het in de voorgaande jaren door de Vertegenwoordiger te Djakarta, de heer O.W.P. Mohr, verrichte voorbereidende werk, dat veler bewondering heeft gewekt en dat bijna doorlopend een opgaande lijn vertoonde, kreeg de Stichting een duidelijker plaats in het culturele leven te Djakarta. Op 21 Januari 1952 schrijft de heer Mohr:

'Men kent Molenvliet (het centrum van onze vertegenwoordiging). Wie zich voor ons werk heeft geïnteresseerd, kan niet meer te goeder trouw aan mijn bedoelingen twifelen. Men heeft de woorden, waarmee ik begon, nu ruim twee jaar geleden, bevestigd gezien door daden. Dat wil volstrekt niet zeggen, dat iedereen nu gewonnen is voor de idee van culturele samenwerking met Nederland of voor de Stichting. Velen in dit land staan - of zij het bewust willen of niet - zo argwanend tegenover alles wat Nederlands is, dat zij eenvoudig niet kunnen geloven, dat de Stichting werkelijk is, wat ze zegt te zijn'.

Inderdaad, ondanks de blijvend ongunstige politieke sfeer in het algemeen, ontbrak het de Stichting niet aan instemming en waardering. Ter illustratie hiervan moge dienen, dat bij de vertegenwoordiging vele verzoeken binnenkwamen om litteratuur in de Nederlandse taal en werk van in het Nederlands vertaalde Europese schrijvers, hetgeen voortvloeit uit een intense behoefte bij vele Indonesiërs, waaronder studenten, aan beheersing van het Nederlands als middel om toegang tot de wetenschappelijke litteratuur te verkrijgen. Een Indonesisch journaliste schreef in het Indonesische maandblad 'Zenith' als volgt:

'Misschien hebt U er geen idee van, wat deze S.C.S. is. Wanneer U langs de Gadjah Mada-weg loopt en bij nummer 13 bent gekomen, ziet U een wit gebouw van twee verdiepingen, dat aan de voorkant de initialen S.C.S. draagt: Stichting voor Culturele Samenwerking. U gaat binnen en loopt de trap op naar de eerste verdieping. Daar bevindt zich de bibliotheek, vol van de nieuwste lectuur op alle gebieden, die de cultuur en vooral de kunst raken. U kunt hier binnengaan van 's morgens acht tot 's avonds acht. Het zijn in hoofdzaak studenten, die in deze bibliotheek werkzaam zijn. In korte tijd heeft deze bibliotheek vele lezers gewonnen en thans behoort zij tot de drukstbezochte'.

Een vooraanstaand Indonesisch academicus gaf met de volgende woorden uitdrukking aan het belang van culturele samenwerking tussen Indonesië en Nederland: 'Er valt nog zoveel te doen om een betere verstandhouding tot stand te brengen tus-

O. W. P. Mohr (1907-1952) +

sen Uw volk en het onze. Er is zoveel bedorven geweest gedurende de oorlogsjaren en even daarna'.

Een Indonesisch student uitte zijn waardering voor de arbeid van de Stichting door de overtuiging, 'dat een hecht cultureel contact tussen onze beide landen, of liever tussen onze beide 'werelden', wat voor Indonesia in het bijzonder zal betekenen kennismaking met de innerlijke geestelijke samenhang van het Westen in haar 'ganzheit', zeer zeker ten goede zal komen, niet slechts aan onze beide volken, maar ook zal leiden tot een juist inzicht in het begrip Oost-West'.

De bovengenoemde consolidatie bepaalde zich niet alleen tot Djakarta. Enige malen reisde de heer Mohr naar Bandung en Jogja. In de laatste plaats werden de contacten met de officiële culturele instanties, met de daar werkende schildersgroep en wetenschappelijke werkers hernieuwd en verdiept. Na zijn terugkeer kon de heer Mohr constateren:

'De atmosfeer voor ons werk is ook in Jogja aanzienlijk gunstiger geworden'.

Hetzelfde deed zich voor als gevolg van een reis naar Sumatra, gemaakt in Februari en Maart, in gezelschap van de musicus Amir Pasaribu en Bernard IJzerdraat en deels ook van de dichter Aoh Kartahadimadja. Speciaal werden Oost-Sumatra, en wel het Batakgebied (Medan, Prapat, Bindjei, Pematang Siantar) en voor de tweede maal Minangkabau bezocht. Het hoofdoel was een verkenning van het muziekleven op Sumatra en daarnaast een demonstratie van de bedoelingen der Stichting. Hiertoe waren de heren uitgerust met een aantal films met projector, kunstreproducties, schildersmateriaal, boeken, een wire-recorder enz. Opgetogen maakte de heer Mohr na deze uiterst vermoeiende tocht melding van de vele nieuwe vrienden, die waren gemaakt, van de relaties, die waren verkregen, van de mogelijkheden voor ons werk, die waren ontdekt en van de vele merkwaardige persoonlijkheden, die hij had ontmoet. De grondslag is gelegd voor een verdere uitbouw der culturele samenwerking op Sumatra. Het onmiddellijke resultaat was een plan tot uitzending naar Nederland ter verdere opleiding van een aantal jonge Sumatranen, die in Midden-Sumatra in een Volksopvoedingscentrum werkzaam waren: een muzikleider, een meubelmaker, een clichémaker, een radiotechnicus, enz. Dit plan kon nog in 1952 worden gerealiseerd. Op Midden- en Oost-Sumatra werd direct een zestigtal onderwijsfilms in omloop gebracht. Contactpunten waren gelegd voor nazending van tentoonstellingsmateriaal, boeken enz.

Ook bij onze vertegenwoordiging te Makassar en bij de door ons gesteunde Volksuniversiteit te Bandung manifesteerden zich vele hoopvolle tendenzen tot uitbreiding van de belangstelling en mede daardoor van werkmogelijkheden. (Voor verdere gegevens zie blz. 25 en 26).

Midden in deze opgang viel het plotselinge overlijden van de heer Mohr op 3 Mei 1952. Bij de uitvaart sprak onder anderen de minister van Binnenlandse Zaken, mr Moh. Roem, die in het licht stelde dat de heer Mohr kracht putte uit zijn geloof in de mogelijkheid van samenwerking tussen Indonesiërs en Nederlanders, 'en zij die geloven, haasten niet', aldus de minister, die besloot met de wens, dat wij de gedachte van

samenwerking moeten helpen verwezenlijken. Het heengaan van de heer Mohr was een zeer groot verlies. Door zijn innemende persoonlijkheid, zijn grote eruditie en vooral de volstrekte eerlijkheid waarmede deze Europeaan de Indonesische cultuur tegemoettrad, was het hem gelukt weerstanden te overwinnen en de idee, die de Stichting bezielt, uit te dragen in een steeds groter wordende kring. Zowel de Indonesische als de Nederlandse pers herdachten hem uitvoerig en met warme sympathie. Ons zal hij onvergetelijk blijven.

De Vertegenwoordiger te Makassar, dr C. J. W. van de Wetering, die op dit tijdstip juist met verlof in Nederland was aangekomen, bood onmiddellijk zijn diensten aan en vertrok terstond naar Djakarta om daar de leiding waar te nemen. Voor zijn royale bereidheid en de toegewijde inspanning van hem en zijn staf brengen het bestuur en de directie hem gaarne dank. Daar juist in deze periode ook enige personeelsmutaties plaats hadden, ging de verkleinde staf in Indonesië een moeilijke tijd tegemoet.

De activiteiten der Stichting ondervonden van een en ander noodzakelijk een terugslag, maar tevens bleek toch dat de door de heer Mohr gelegde grondslagen ook na zijn heengaan het werk konden dragen. Eerst op 19 November kon de als opvolger van de heer Mohr aangewezen Vertegenwoordiger, de heer A. Koolhaas, zijn werkzaamheden in Indonesië beginnen. Veel tijd om zich in te werken werd hem niet gelaten. Met de overname van het kantoor, het regelen van formaliteiten en het afleggen van officiële bezoeken ging de maand December heen. Bij de aanvang van het nieuwe jaar begon de heer Koolhaas naar buiten van persoonlijke activiteit blijk te geven. Er moge worden volstaan met te constateren, dat de nieuwe Vertegenwoordiger een uitnemend begin heeft gemaakt en de Stichting opnieuw in zeer gunstige zin van zich deed spreken.

Hierbij kan worden opgemerkt, dat de Indonesische pers gedurende het verslagjaar het optreden van de Stichting bijna steeds in positieve zin besproken heeft.

In de nu volgende opsomming zullen de verschillende activiteiten van de Stichting, naar hun aard gegroepeerd, afzonderlijk worden genoemd. Afscheiden hiervan gaat een overzicht van de bedrijvigheid buiten Djakarta, met name in Makassar, Bali en Bandung. Al dadelijk moet worden gezegd, dat de handelingen van de Stichting, meer dan in voorgaande jaren, gericht konden worden op participatie in projecten, die door een Indonesisch initiatief werden geïnspireerd of samen met Indonesische instanties tot stand kwamen. Een gelukkig voorbeeld is de schenking van de 'Perpustakaan Sedjarah Politik dan Sosial', dat is de Bibliotheek voor Politieke en Sociale Geschiedenis, voordien geheten: 'Sociaal-Historische Bibliotheek', voor welker beheer en uitbreiding de Indonesische Regering onlangs f. 100.000.— N. Crt. ter beschikking stelde (zie verder pag. 16 en 19). De 'Jajasan Musik', het opleidingscentrum voor muziek (zie pag. 18), te Djakarta, en de Bond van Indonesische Kunstkringen kregen eigen middelen, zodat de financiële medewerking van de Stichting aan deze instellingen een aanvullend karakter had.

2. Manifestaties in Djakarta

Op 11 Maart had er in het gebouw van de Stichting een feestelijke bijeenkomst plaats van Indonesische intellectuelen, ter gelegenheid van het vertrek naar Nederland van een literator en een journalist als gasten van de Stichting.

Op Goede Vrijdag, 11 April vond een Bach-herdenking plaats, gevolgd door een uitvoering van de Matthaëus-Passion op grammofoonplaten, welke diepe indruk maakte. Met medewerking van de Stichting werd deze manifestatie tweemaal te Bogor herhaald.

Op de dag der Nationale Herdenking werd op indrukwekkende wijze het Requiem van Mozart uitgevoerd, waarna, ten gevolge van het overlijden van de heer Mohr, het gebouw het eerst weer op 14 Mei werd opengesteld voor de vergadering van een vakvereniging voor departementsambtenaren en de dag daarop voor een causerie door de Stichting voor Reclame.

Op 21 Mei werd door financiële medewerking van de Stichting een concert door de pianist Walter Giesekeing voor de studenten in de Universiteitsaula mogelijk gemaakt. Er waren 1200 toehoorders, niet gerekend degenen, die op de galerijen een staanplaats vonden.

Op plechtige wijze werd op 7 Juni de Bibliotheek voor Politieke en Sociale Geschiedenis, die na twee jaren van voorbereiding in eerste aanleg voltooid was, door de Stichting in bruikleen overgedragen aan de Indonesische Regering, vertegenwoordigd door vice-president Moh. Hatta en de Minister van Opvoeding, Onderwijs en Cultuur, Bahder Djohan. Het woord werd onder anderen gevoerd door de vice-president Moh. Hatta, de waarnemend Vertegenwoordiger, dr C. J. W. van de Wetering, en de samensteller van de bibliotheek, de heer Arthur Lehning, conservator van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis te Amsterdam.

Op 10 Juni gaf Mevr. A. Bernet Kempers-Lievegoed voor 300 kinderen (60% Indonesisch) een poppenkast-uitvoering van 'Repelsteeltje'.

Onder auspiciën van de Franse Ambassade hield Jean Marin, een Parijse journalist en oud-minister, in het Stichtingsgebouw een causerie.

Op 2 Juli organiseerde de plaatsvervangende Vertegenwoordiger ter gelegenheid van het vertrek van het echtpaar Romein-Verschoor naar Nederland een bijeenkomst van een aantal prominente persoonlijkheden uit de Indonesische Universiteitswereld, gevolgd door een rijstmaaltijd.

Op 7 Juli werd de uit Amsterdam ontvangen tentoonstelling 'Het Franse Affiche' geopend. De perscritieken waren algemeen waardeerend en de belangstelling was zeer bevreemdend. In veertien dagen tijds werden 1500 bezoekers genoteerd, van wie de meerderheid van Indonesische of Chinese landaard was.

In het kader van de affiche-tentoonstelling hield men op 6 en 13 Augustus een buitengewoon grammofoonplatenconcert van Franse muziek. Op 16 Augustus gaf het pianoduo Giessen-Hoenderkamp voor een honderdtal genodigden eveneens een Frans programma. Op 19 Augustus sprak dr Van de Wetering voor de Franse kolonie en de Alliance Française over het Franse affiche, voor welke causerie veel belangstelling bestond.

Bijeenkomst met Moh. Sjafei in het Stichtingsgebouw te
Djakarta

Begin September werd tweemaal een filmavond gegeven voor kinderen van de Christelijke A.M.S., bezocht door ongeveer 130 bezoekers per avond. Van 26 Augustus tot 11 September was dr Van de Wetering op dienstreis naar Makassar, Surabaya en Bali. De heer Groenewegen hield op 17 September een lezing over Europese en Indonesische bouwkunst voor studenten van de Nationale Technische Academie. Voor ongeveer 100 padvinders werd op 18 October een filmvoorstelling gegeven. Op 24 October werkte de Stichting mede aan een avond, gewijd aan het ballet, georganiseerd door de Studio Broekhuizen.

Op 19 November arriveerde de heer Koolhaas, die op 15 December zijn intrede in Indonesië hield met een lezing over 'De cultuurwaarde van de film', welke voordracht met Nederlandse documentaires werd geïllustreerd. Een groot aantal bezoekers uit onderwijs-, voorlichtings- en filmkringen was aanwezig. De lezing werd spoedig gevolgd door een tweetal inleidingen over de filmkunst voor Chinese studenten, aan wie ook medewerking werd verleend bij de opvoering van een Kerstspel.

3. Muziek

Op muzikaal gebied werd een bevredigende activiteit ontplooid. Van October 1951 af werden in ons gebouw te Djakarta wekelijks gramfoonplatenconcerten met deskundige toelichting gegeven, welke gemiddeld een honderdtal bezoekers per maand trokken. Deze wekelijkse concerten werden 's Vrijdagavonds te Bogor voor de studenten herhaald. De thans welvoorziene discotheek werd vijfmaal per week opengesteld voor belangstellende bezoekers, die in de gelegenheid waren muziek naar eigen keuze te beluisteren, waaraan een 15- tot 30-tal bezoekers per avond gevolg gaven. Gramfoonplaten-collecties en wire-recorders werden uitgeleend aan scholen, radio- en studentenorganisaties.

De uitlening van muziekboeken uit de partiturenverzameling vond, zij het op bescheiden schaal, geregeld voortgang. Neemt men in aanmerking, dat de gehele muzikale verzorging in handen was gelegd van een medewerker, de heer J.M. Spier, wiens ambtelijke dagtaak elders lag en die dus niet meer dan zijn avonden en vrije dagen hiervoor beschikbaar kon stellen, dan kan van een zeer intensief gebruik van de discotheek gesproken worden, dat - het zij gaarne erkend - in belangrijke mate gestimuleerd werd door het enthousiasme van hem, die daaraan leiding gaf.

Twee draaitafels werden in bruikleen gegeven, één aan een Indonesisch musicoloog en één aan een predikant, die zich met kampong-wijkzorg bezighoudt.

De Stichting werkte voorts mede aan de totstandkoming van een Jajasan Pendidikan Musik te Djakarta, een instituut voor Westerse muziekopleiding, gesplitst in een elementaire onderbouw met een cursus van vijf jaar en een bovenbouw op conservatorium-niveau, door een aanloop-subsidie te verstrekken en voor de aankoop van een aantal instrumenten en studieboeken zorg te dragen.

Aan de R.K. Kweekschool te Muntilan werd door een aanvul-

lend crediet voor de aankoop van muziekinstrumenten de mogelijkheid gegeven voor de ontplooiing van het muzikale leven in Midden-Java, en wel in de vorm van de heroprichting van het orkest, dat voor de tweede wereldoorlog reeds een grote bekendheid genoot.

4. Bibliotheek

Ondanks personeelsmutaties ging het werk in de bibliotheek ongestoord verder. Met behulp van een tiental studenten werd de administratie verbeterd, waarbij de uitlening geen stagnatie ondervond. Het bezoek aan bibliotheek en leeszaal vertoonde een verheugende bestendigheid: in de leeszaal kwamen per maand 575 tot 600 personen. Op 21 tot 24 uitleendagen per maand werden 800 tot 1000 boeken uitgeleend, dus een daggemiddelde van 40, waarvan gemiddeld ruim 600 studieboeken en ruim 300 romans. Hiervan waren volgens de maandelijkse opgaven 641 tot 778 boeken in de Nederlandse taal, 126 tot 212 in de Engelse, 19 tot 30 in de Duitse en 13 tot 31 in de Franse taal.

Het aantal uitgeleende boeken in de jeugdbibliotheek bedroeg 400 tot 625 per maand, waarvan gemiddeld 450 Nederlandse en 70 Indonesische werken.

Vermeld moet nog worden, dat ten gevolge van klimatologische omstandigheden en verlies bij de uitlening, dat zoveel mogelijk wordt tegengegaan, uiteraard een groter aantal boeken verloren gaat dan in Nederland gemeenlijk het geval is.

Een der Indonesische hulpbibliothecarissen werd in Augustus door de Stichting naar Nederland gezonden ter verdere opleiding.

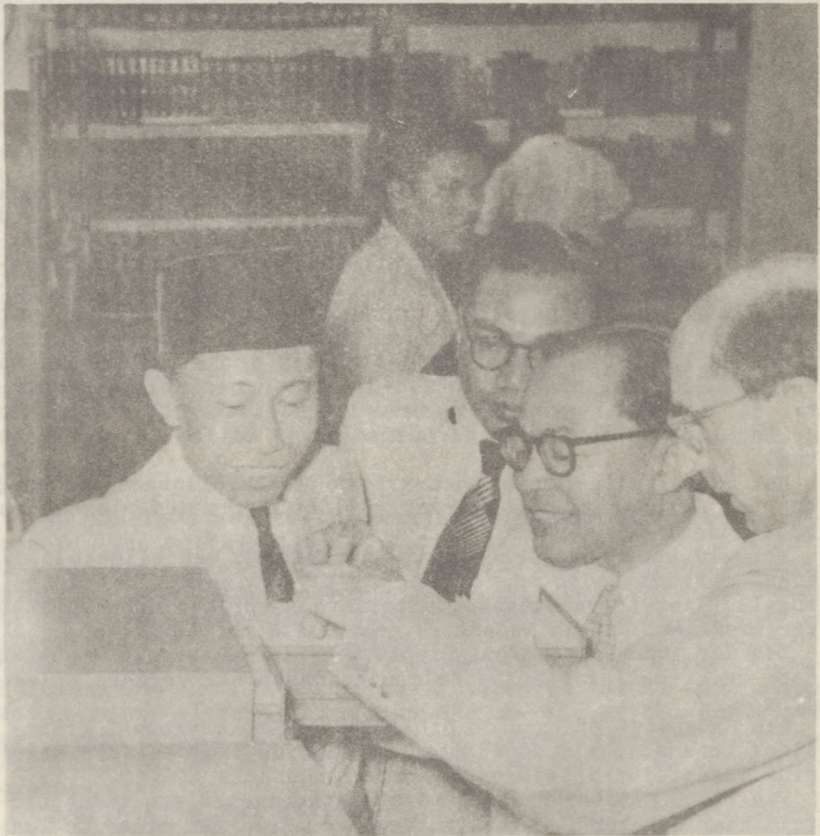
Van 1 Augustus af trad de bibliothecaresse, mevrouw L. Bruin-Blom, tevens op als docente aan de door de Indonesische Regering ingestelde opleiding tot bibliothecaris.

Van 18-31 October maakte de bibliothecaresse een inspectie-reis naar Semarang, Surabaja, Jogja en Solo, ten einde de toestand van de buiten Djakarta gestationeerde bibliotheken te onderzoeken. In het algemeen werden deze in bevredigende toestand aangetroffen. Aan de Universiteit Islam te Jogja werd bij deze gelegenheid een collectie boeken overgedragen.

Aan een groot aantal instellingen, bibliotheken en in enkele gevallen afzonderlijke personen zijn kleine collecties boeken, te Djakarta of te Amsterdam samengesteld, in bruikleen gegeven, terwijl zeer vele boeken, brochures, catalogi e.d. onder de relaties van de Stichting, zowel personen als instellingen, verspreid werden.

Afzonderlijk kunnen nog vermeld worden de op pag. 15 reeds genoemde 'Perpustakaan Sedjarah Politik dan Sosial' (Bibliotheek voor Sociale en Politieke Geschiedenis), waarvoor belangrijke aanvullingen te Amsterdam werden samengesteld en het Indonesisch Persinstituut, waarvan het boekenbezit, in overleg met de directeur van deze instelling, aanzienlijk kan worden uitgebreid.

In de loop van 1952 ontving men uit Amsterdam 12158 boeken, waarvan 1375 voor de bibliotheek van de vertegenwoordiging te

De catalogus van de Perpustakaan Sedjarah Politik dan Sosial wordt bezichtigd door Bahder Djohan, Roeslan Abdulgani, Moh.Hatta en Arthur Lehning.

Djakarta en 10783 voor aanvulling van een 25-tal van de Stichting onafhankelijke bibliotheken buiten Djakarta en voor algemene verspreiding. In 1952 bedroeg het aantal abonnementen op tijdschriften, dat de Stichting in Indonesië verspreidt, in totaal 1687.

5. Film

In het verslagjaar kwam gereed de in opdracht van de Stichting door de Productiemaatschappij 'Forum' vervaardigde film over de instrumenten van het orkest, getiteld 'Slaet opten trommele'. De regie van deze film werd gevoerd door Mannus Franken naar het scenario van Wim van der Velde, terwijl Peter Staugaard het draaiboek samenstelde. Marius Flothuis componeerde de muziek op het thema van het oud-Nederlandse lied, dat als titel van deze film is gekozen. De commentaar verzorgde Phia Berkhout. Leden van het Concertgebouworkest, verenigd in het Amsterdams Kamermuziekgezelschap, verleenden zowel individueel als gezamenlijk muzikale medewerking. De film is in de eerste plaats bestemd om in het kader van een in 1953 zowel naar Indonesië als West-Indië te verzenden tentoonstelling over de instrumenten van het (Westerse) orkest vertoond te worden.

Het gebruik, dat van de filmotheek der Stichting gemaakt werd, nam in het verslagjaar van maand tot maand toe en wel zodanig, dat de beschikbare voorraad films ontoereikend bleek om aan de talloze aanvragen te voldoen. Bedroegen de uitleeningen in het begin van het jaar nog een 30-tal per maand, ultimo 1952 was dit aantal gestegen tot soms 150 per maand. Hieraan dienen nog te worden toegevoegd de uitleeningen uit het depôt te Makassar, die niet gering waren. De lenende instanties (kunstkringen, studentenverenigingen, onderwijsorganisaties, voorlichtingsdiensten enz.) lagen wijd verspreid. Buiten Djakarta waren belangrijke afnemers gevestigd in Bandung, Jogja, Oost-Sumatra en op Borneo. Sommige films trokken op een tournee in de buitenposten 10.000 bezoekers.

Ook in het gebouw van de Stichting zelf werden geregeld filmvertoningen gegeven, waarvan het bezoekersgetal door gebrek aan plaatsruimte beperkt moest blijven. Een tiental filmprojectoren was aan instellingen in en buiten Djakarta voor min of meer permanent gebruik afgestaan op basis van bruikleen.

De Vertegenwoordiger is de mening toegedaan dat, zo hij de beschikking had over meer materiaal, het gebruik van films nog belangrijk geïntensiveerd kan worden.

In 1952 ontving men uit Amsterdam 75 filmcopieën, waarvan 21 speelfilms, 51 documentaires en onderwijsfilms en 3 tekenfilms. Aan apparatuur een aantal reserve-onderdelen van de filmprojectoren alsmede 10 filmstripprojectoren, terwijl aan het eind van het verslagjaar een vijftal 16 mm filmprojectoren kon worden besteld. Terwijl de in Nederland beschikbare strips - voor zover daartoe in aanmerking komende - reeds in vorige jaren naar Indonesië werden gezonden, werd in het verslagjaar een begin gemaakt met een eigen stripproductie.

Als eerste onderwerpen werden gekozen: 'De instrumenten van het Symphonie-orkest' - zulks in verband met een tentoonstelling over dat onderwerp - en 'Het onderwijs in Nederland'. De eerste resultaten van deze onderneming, die regelmatig zal worden voortgezet, zullen in 1953 naar Indonesië gezonden kunnen worden.

6. Tentoonstellingen

Behalve de hierboven reeds genoemde affiche-tentoonstelling en een te Makassar gehouden expositie 'Knutselen met waarde-loos materiaal', werd in samenwerking met het Hoge Commissariaat te Djakarta een tentoonstelling gehouden van de 'Vijftig best verzorgde boeken van 1951', samengesteld door de Commissie voor de Propaganda van het Nederlandse Boek. Voorts circuleerde in Minangkabau en Deli een uit reproducties samengestelde tentoonstelling 'Franse Impressionisten'. In het verslagjaar werden de volgende tentoonstellingscollecties naar Djakarta verzonden:

- a. GELEGENHEIDSGRAFIEK EN EX-LIBRIS, bijeengebracht in samenwerking met de Nederlandse Vereniging ter Bevordering van de Grafische Kunst, 'De Grafische';
- b. aanvullende collectie WEST-EUROPESE SCHILDERKUNST, bestaande uit ongeveer 150 reproducties naar werken van oude Italiaanse, Spaanse, Franse, Engelse en Noord- en Zuid-Nederlandse Meesters;
- c. ETSEN VAN REMBRANDT, een collectie bestaande uit ongeveer 100 fotografische reproducties op ware grootte, samengesteld door H.P. Baard, directeur van het Frans Halsmuseum te Haarlem, en verzorgd door het Rijksprentenkabinet;
- d. GEBRUIKSKUNST, bestaande uit ceramiek, textiel, meubelen en kunstnijverheidsproducten uit Nederland en de Scandinavische landen;
- e. GRAFIEK VAN W. J. ROZENDAAL, bestaande uit 40 houtsneden in zwart-wit en in kleur.

Deze tentoonstellingen zullen echter eerst in de loop van 1953 worden geëxposeerd.

7. Pers en Radio

De onderafdeling Publiciteit voorziet de Indonesische en Nederlandse bladen in Indonesië regelmatig van artikelen, die betrekking hebben op het culturele leven van West-Europa. Gedurende het verslagjaar gingen 299 in de Bahasa Indonesia vertaalde artikelen naar de Indonesische week- en maandbladen (in het vorig verslagjaar: 234); de Nederlandse bladen in Indonesië ontvingen 94 bijdragen (in het vorig verslagjaar: 64). De binnengekomen bewijsnummers, die niet volledig zijn, tonen aan dat de meeste van deze beschouwingen zijn geplaatst. Het betreft hier bijdragen geschreven door een vijftigtal Nederlandse auteurs, journalisten en deskundigen op speciale gebieden, die onderwerpen van algemeen culturele aard behandelen. De artikelen worden, alvorens te worden vertaald, door

een redactie-commissie te Amsterdam, waarvan de meerderheid uit Indonesiërs bestaat, beoordeeld. Naast opstellen, die zich speciaal bezighouden met het kunstleven in West-Europa, inzonderheid in Nederland, en die dus de gebieden bestrijken van de beeldende kunsten, de muziek, de literatuur, het toneel, de danskunst en de film, werden artikelen verzonden op sociaal-economisch, technisch en wetenschappelijk gebied.

Als medewerkers op zuiver kunstzinnig terrein noemen wij: Pierre H. Dubois, Henri A. Ett, Jac. den Haan, Ed. Hoornik, C. J. Kelk, Halbo C. Kool, G. Kouwenaar, G. Sötemann, prof. dr. G. Stuivering en Bert Voeten, allen voor literatuur; C. Doelman, J. M. Prange en Jelle Troelstra, voor beeldende kunst;

B. J. Bertina, Charles Boost en A. van Domburg, voor film; A. Koolhaas en B. Stroman, voor toneel; David Koning en Con Nicolai, voor dans; Lex van Delden, G. van Ravenzwaay, Rutger Schoute en Bernard IJzerdraat, voor muziek; J. J. Vriend, voor architectuur.

Tot onze verdere vaste medewerkers behoren: Dolf Verspoor, B. Sluimers, dr. M. van Blankenstein en C. J. van Sluys (Londen), Jan Brusse (Parijs), W. M. Bekaar (Bonn), D. L. Daalder (onderwijs en opvoeding), Th. Droogh (jeugdzorg), Leonard de Vries (technische vraagstukken), dr. H. Leerink (radio), Cor Lugtenburg (televisie), Mies Roelofsma (vrouwenbeweging), J. M. den Uyl, mevr. dr. H. Verwey-Jonker, prof. dr. J. Mannoury en G. van Hulst (sociaal-economische onderwerpen), Joost de Klerk, Hetty van Kempen, Pål Balázs en dr. A. Alberts (reportages), Jan Cottaar en Dick van Rhijn (sport).

Wanneer de artikelen zich tot illustratie lenen, gaan zij vergezeld van matrijzen, die betrokken worden van het 'Algemeen Handelsblad' of 'De Arbeiderspers', met welke bladen daartoe een speciale regeling is gemaakt; ook 'De Tijd' en 'De Volkskrant' verlenen hun medewerking. De bijdragen worden ten kantore van de Stichting door Indonesische medewerkers vertaald, terwijl de correspondentie met de Indonesische bladen in de Indonesische taal wordt gevoerd.

Voor een vaste door onze vertegenwoordiging te Djakarta verzorgde radiorubriek, die 'Kunstagenda' wordt genoemd, en waarin van week tot week actualiteiten op cultureel gebied in West-Europa, vooral in Nederland, worden behandeld, leverde de onderafdeling 229 teksten (in het vorig verslagjaar: 174). In de laatste periode van het verslagjaar werd overeenstemming bereikt met de V. A. R. A. en de Wereldomroep om bij het verzorgen van de 'Kunstagenda' gebruik te maken van de V. A. R. A.-rubrieken 'Artistieke Staalkaart' en 'Met en zonder omslag'. Uit deze rubrieken wordt thans maandelijks een bloemlezing samengesteld, welke op platen bij de Wereldomroep wordt opgenomen en naar Djakarta gestuurd. Het betreft hier actuele met toneelscènes en muziek geïllustreerde causerieën.

In Londen, Parijs en Bonn is gedurende de laatste maanden van het verslagjaar door medewerkers van de Stichting met steun van de B. B. C., de Radio Diffusion Française en de Nord-Westdeutscher Rundfunk te Keulen maandelijks een korte opname gemaakt eveneens ten behoeve van de rubriek 'Kunstagenda'.

Besprekingen met de Nederlandse Radio-Unie hebben er toe geleid, dat thans alle omroepverenigingen hun toestemming hebben gegeven uit hun programma's te putten ten behoeve van de Nederlandse afdeling van Radio Republik Indonesia, een omroepsectie, waar vele Indonesiërs regelmatig naar luisteren. In 1953 hopen wij, aanvankelijk op bescheiden schaal, een keuze uit deze programma's op grammofoonplaten te doen opnemen en naar Indonesië te zenden.

8. Personalia

Na het reeds gememoreerde overlijden van de heer Mohr op 3 Mei trad dr C. J. W. van de Wetering van medio Mei tot eind November op als waarnemend Vertegenwoordiger. Medio Juni werd de staf versterkt door de aankomst van de heer H. de By als hoofd voor Culturele Zaken te Djakarta.

Op 24 October kwam te Djakarta de Nederlandse cineast Max de Haas aan, die door tussenkomst van de Stichting op verzoek van het Ministerie van Voorlichting te Djakarta een film zal maken over een Indonesisch cultureel onderwerp. Eind December arriveerde uit Nederland in Djakarta de journalist Sitor Situmorang, die zal optreden als adviseur van de heer Koolhaas en als redacteur van een in 1953 uit te geven documentatieblad over het culturele leven in West-Europa. Op 1 September vertrok de muziekmedewerker J. M. Spier met verlof naar Nederland. Op 6 December arriveerde te Djakarta mej. mr M. S. Wijckerheld Bisdom, die als staflid voor sociale zaken de Vertegenwoordiger zal bijstaan. Haar moest echter eerst, zij het tijdelijk, de waarneming van de vertegenwoordiging te Makassar worden opgedragen, daar dr Van de Wetering voor vijf maanden met verlof naar Europa zou gaan.

De personeelsvoorziening werd overigens in de verslagperiode belemmerd door de recente Indonesische immigratiemaatregelen en huisvestingsmoeilijkheden.

Gedurende dit jaar vertrokken als gast van de Stichting een tiental Indonesiërs naar Nederland, die in ander verband uitvoeriger zijn vermeld (zie blz. 52-54).

9. Diversen

Omstreeks het midden van het jaar voldeed de vertegenwoordiging aan vele tot haar gerichte verzoeken twee leergangen in te stellen, een voor de Indonesische en een voor de Nederlandse taal.

Als verspreide zending werd aan aanvragers een hoeveelheid cursusmateriaal op het gebied van radiotechniek en technisch tekenen voor het nijverheidsonderwijs gezonden.

In Juli werd de verbouwing van het centrum, ten gevolge waarvan de woon- en opslagruimten werden uitgebreid, voltooid.

10. Makassar

Na enige maanden afwezig te zijn geweest, ter vervanging van de directeur der Volksuniversiteit te Bandung, nam dr Van de Wetering in het begin van dit jaar de zaken te Makassar weer ter hand. Hij bevond de toestand van het bureau in goede orde, de accommodatie en de opslagruimte inmiddels volgens zijn aanwijzingen uitgebreid, terwijl de gebruikelijke werkzaamheden, zoals de uitlening van materiaal, normaal doorgang hadden gevonden, hetgeen te danken was aan de zorgen van zijn medewerkster, mej. Pandansolang.

De algemene situatie te Makassar bleek na de troebelen van het vorig jaar aanmerkelijk te zijn opgeklaard en de voorwaarden waren aanwezig voor intensievere werkzaamheid. In de gehele Makassarse samenleving was een verhoogde bedrijvigheid te bespeuren, waarbij gouverneur Sudiro op vele gebieden animerend optrad. De plaatselijke kunstkring geraakte weer tot leven, terwijl plannen voor een alomvattende bibliografie over Celebes en een eigen museum tot ontwikkeling kwamen. Ook werd Makassar een belangrijk centrum voor onderwijsinstellingen buiten Java, onder meer door de opening van de juridische faculteiten der Universiteit van Indonesia en van de particuliere universiteit Sawerigading.

Deze ontwikkeling had een stimulerende invloed op het werk van de Vertegenwoordiging. Met alle bovengenoemde instellingen en ook met overheidsinstanties, missie, jeugd- en vrouwenorganisaties, ook buiten Makassar, werd contact onderhouden: zij leenden geregeld films en filmstrips, welke voor gezelschappen van 60 tot 450 personen werden vertoond. (Opvallend was hierbij, dat er veel meer belangstelling dan op Java bestond voor de didactische en 'stomme' filmstroken.) Zelfs de vakverenigingen, die aanvankelijk met wantrouwen tegenover de Stichting stonden, kwamen langzamerhand films lenen. Ook hier baart het gebrekkige filmfonds, waarover wij beschikken, grote zorg, daar de eisen van het publiek boven onze mogelijkheden uitgaan. Per maand werden 6 tot 8 voorstellingen gegeven, welke tezamen ongeveer 1500 bezoekers trokken. De vraag naar studieboeken en litteratuur werd steeds groter, hetgeen ook blijkt uit het toenemend bezoek aan de leeszaal der Stichting en aan die van de centrale bibliotheek te Makassar, waarmee goede betrekkingen werden onderhouden. De vaste kern van lezers, die geregeld gebruik maakten van de bibliotheek, was echter nog niet groot. De belangstelling voor het Nederlandse boek blijft naar verhouding wèl groot. De aantallen naar Makassar gezonden boeken zijn begrepen in het op pagina 19 genoemde totaal.

Een aantal leesportefeuilles met tijdschriften werd wekelijks, onder andere op middelbare scholen, in circulatie gebracht, terwijl enige vrouwenorganisaties van vrouwenbladen werden voorzien.

Ook voor muziek bleek de belangstelling toe te nemen. Een of meer malen per maand zijn disco-concerten met toelichting gegeven. Op 28 April had een uitvoering van de Matthaeus Passion plaats, die veel belangstelling genoot. Een maal per week werden discotheek en draaitafel ter beschikking gesteld

van de Commissaris van de Kroon, de heer dr L. B. van Straten, voor diens wekelijkse huisconcerten, die gemiddeld 100 bezoekers trokken.

Helaas bezweek in het midden van dit jaar de vleugel van de Stichting, waardoor voor lange tijd een belangrijk middel tot stimulering van het muziekleven uitviel.

Van 31 October tot 7 November organiseerde de vertegenwoordiging ten behoeve van de plaatselijke vrouwenverenigingen een tentoonstelling 'Knutselen met waardeloos materiaal', die ongeveer 500 bezoekers trok. Deze expositie kwam tot stand in samenwerking met het Nationaal Reizend Museum voor Ouders en Opvoeders te Rotterdam.

In het verslagjaar kwam ook het plaatselijk cultureel centrum, de Jajasan Pusat Kebudajaan, weer tot activiteit, waardoor het overschot van de subsidie, die de Stichting in 1949 aan deze instelling had verleend, kon worden besteed. Er werden muziekinstrumenten voor aangeschaft.

In de periode April-December, toen dr Van de Wetering in Djakarta was, werden de zaken op loffelijke wijze waargenomen door een tijdelijke medewerkster, mevrouw E. Hali, hierin bijgestaan door een plaatselijke kracht, mej. Pandansolang en een werkstudent.

11. Bali

De schrijver Jef Last, die in Indonesische opdracht op Bali werkzaam is op cultureel gebied, ontvangt van de Stichting nu en dan zendingen boeken, mappen reproducties, strips enz., ten behoeve van de plaatselijke bevolking. Bovendien verzorgde de Stichting medio 1952 een stand op een aldaar gehouden culturele tentoonstelling. Blijkens het rapport van dr Van de Wetering, die van 26 Augustus tot 11 September op inspectiereis ook op Bali vertoefde, verkeerde dit materiaal in goede toestand en werd er een druk gebruik van gemaakt.

12. Bandung

De Volksuniversiteit te Bandung, die, ofschoon zij 718 contribuanten heeft (320 Europeanen, 229 Indonesiërs en 169 Chinezen), met moeite het hoofd boven water kon houden, werd door een jaarlijkse subsidie van de Stichting in staat gesteld haar werk voort te zetten. Onder de nieuwe directeur, de heer D. M. G. Koch, gingen de werkzaamheden, die niet onbevredigend geacht mogen worden, ononderbroken verder. Er werd een achtal geregelde cursussen gegeven in Engelse en Franse conversatie, Indonesisch, Nederlands, naaien en knippen, fotografie, handenarbeid en boekhouden; ongeveer eens per week was er een lezing en een excursie, onder andere naar de Sterrenwacht te Lembang, terwijl er zo nu en dan gramfoonplatenconcerten werden gegeven.

De bibliotheek, die in Augustus met een boekenzending van de Stichting werd verrijkt, is opengesteld voor het publiek. Wekelijks werd een 12-tal leesportefeuilles in circulatie ge-

bracht en enige malen per maand in het eigen gebouw een filmvoorstelling gegeven.

Daarnaast werden ongeveer 25 maal per maand buiten Bandung filmvoorstellingen gegeven, onder andere voor militairen, kinderen, studenten, onderwijzers enz., met bezoekersgetallen tussen 15 en 1000 personen.

Aan de Stichting voor Moederscholen te Bandung, een Indonesische particuliere instelling, die zich bezighoudt met de organisatie van het particulier lager onderwijs en die een studiekring heeft op paedagogisch gebied met bijbehorende bibliotheek en materiaalverzameling voor handenarbeid en paedagogisch speelgoed, heeft de Stichting materiële steun verleend, onder andere door het tot stand brengen van Indonesische vertalingen van Westerse kinderboeken.

SURINAME

1. Algemeen

Ook in Suriname bleef de culturele samenwerking zich gunstig ontwikkelen. Aldaar treedt de zelfstandige Stichting Cultureel Centrum Suriname (afgekort C.C.S.) mede op als het orgaan, dat de culturele initiatieven uit Nederland realiseert, waarbij voornoemde Stichting de rol vervult van ontvangst- en distributiecentrum. Het C.C.S. vertoonde grote activiteit en verschillende belangrijke evenementen vonden in de loop van het verslagjaar plaats. Bijzondere vermelding verdient het eerste lustrum, bij welke gelegenheid er naar gestreefd werd het C.C.S.-werk in al zijn facetten te tonen. Naast muziek- en toneeluitvoeringen werden er tentoonstellingen en een teken- en opstelwedstrijd georganiseerd. Vele autoriteiten gaven bij de lustrumviering van hun belangstelling blijk en allerwege werd dankbaar gewag gemaakt van het vele goede, dat er in de afgelopen vijf jaren werd gepresteerd.

Ook voor dit jaar behoefde het Cultureel Centrum Suriname weder een subsidie van de Stichting om zijn apparaat in staat te stellen te functioneren. In enkele gevallen werden voor bepaalde projecten weliswaar weer bijdragen van de overheid en particulieren ontvangen, doch het grootste deel der apparaatsuitgaven moest door de Stichting in Nederland worden bekostigd. Onder het gehele gedurende 1952 voor Suriname en de Nederlandse Antillen bestede bedrag van f. 563.578,27 is begrepen aan subsidie voor de culturele centra in beide gebieden tezamen f. 160.221,71, met andere woorden de subsidie bedraagt 28.5% van hetgeen in totaal voor Suriname en de Nederlandse Antillen is uitgegeven. Men dient hierbij te bedenken, dat deze bedragen - bij omrekening in Surinaams en Antilliaans courant - moeten worden gehalveerd.

Als subsidie voor 1952 werd uitsluitend ten behoeve van Suriname een bedrag van f. 89.562,88 verstrekt, waarbij men eveneens in het oog houde, dat dit slechts een bedrag van f. 44.781,44 vertegenwoordigt in Surinaams courant. Het bedrag werd besteed aan administratiekosten, de instandhouding van het bibliotheekwezen alsmede de uitvoering van het filmwerk in de stad en de districten.

Het Cultureel Centrum Suriname is nog steeds in drie gebouwen in Paramaribo ondergebracht. In het ene gebouw is de algemene bibliotheek gevestigd, in het tweede de bibliotheek van de Rechtsschool, terwijl daar ook het jeugdorkest en de toneelgroepen kunnen repeteren. In het derde gebouw zetelt de administratie en bevindt zich een gehoorzaal voor lezingen, muziekuitvoeringen en filmvoorstellingen.

Gedurende het verslagjaar werd de eerste steen gelegd voor een nieuw gebouw, waardoor allerlei activiteiten op cultureel gebied in een beter geoutilleerde omgeving zullen kunnen

plaatsvinden. Het complex zal bestaan uit twee gebouwen, en wel een gebouw, waarin de bibliotheek met lees- en studiezalen zal worden ondergebracht, en een ander, dat voor de administratie zal worden ingericht en waarin zich enkele leslokalen en een grote gehoorzaal zullen bevinden. Het is de bedoeling dat, zodra het nieuwe gebouw in gebruik wordt genomen, hetgeen in de loop van 1953 het geval zal zijn, de oorspronkelijke gebouwen worden verlaten.

Bij de werkzaamheden in Suriname blijven het filmwerk en de leatuurvoorziening op de voorgrond staan. Op beide terreinen wordt veel voortgang gemaakt, evenals op het gebied van muziek en toneel.

2. Film

Voor het filmwerk was van veel belang de reis, die het lid van de Filmadvies-Commissie, de heer D. Vriesman, in het begin van het verslagjaar maakte. Hij heeft zich in Suriname en de Nederlandse Antillen georiënteerd ten aanzien van de daar bestaande behoeften en na afloop in een rapport advies uitgebracht over het toekomstig beleid op filmgebied.

Als gevolg hiervan kon nog vóór het einde van het verslagjaar een regeling worden getroffen, waardoor de filmliga's in Suriname en de Nederlandse Antillen in het vervolg elke maand een programma op normaal kregen toegezonden van een Westeuropese speelfilm met een voorprogramma, bij voorkeur van Nederlandse documentaires. Het is gebleken, dat hierdoor het ledental van de filmliga's sterk is toegenomen, terwijl ook de aard der toegezonden films beter kon worden aangepast aan de wensen der filmliga's. Alle leden van de liga's ontvingen een abonnement op het Nederlandse tijdschrift 'Filmforum', waarvan de kosten gemeenschappelijk door de liga's en de Stichting werden gedragen.

Eveneens werd het besluit genomen om in het vervolg het Nederlandse filmjournaal direct na verschijning naar Suriname en de Nederlandse Antillen te zenden. Tot dusver werden deze journaals in Suriname slechts zelden vertoond, terwijl zij op Curaçao weliswaar regelmatig verschenen, doch dan geenszins actueel meer waren. Op Aruba en Bonaire hadden nimmer regelmatige voorstellingen plaats. De zojuist geschetste omstandigheden vinden hun oorsprong in het feit, dat Suriname en de Nederlandse Antillen een dermate klein afzetgebied voor het journaal betekenen, dat de aan de vertoning verbonden grote kosten nimmer geheel met de opbrengst van de exploitatie kunnen worden bestreden. Eind 1952 stond men voor de vraag welke instantie het tekort gedurende 1953 zou kunnen en willen aanvullen. Ten einde nu te voorkomen, dat de journaalvoorziening, waarvoor in Suriname en de Nederlandse Antillen grote belangstelling bestaat, geheel zou uitvallen, nam de Stichting nog in het verslagjaar het besluit voor 1953 het financiële tekort aan te vullen en tevens een betere continuïteit in de toezending en de actualiteit van de journaals te waarborgen.

Nog vóór het einde van het verslagjaar werd een filmprojec-

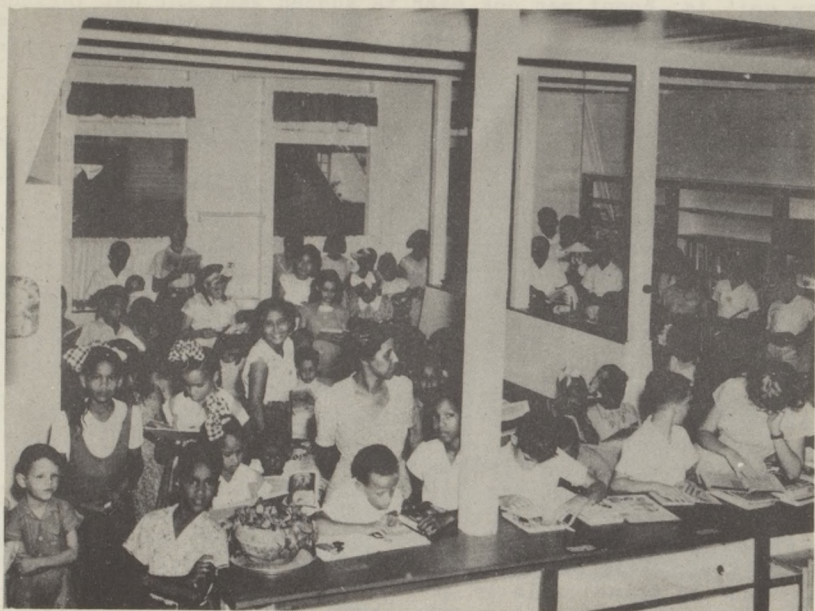
tiewagen besteld voor de filmafdeling van het Cultureel Centrum Suriname, welke afdeling in 1952 in de stad Paramaribo en de districten enkele honderden filmvoorstellingen heeft gegeven, die door tienduizenden personen, zowel volwassenen als kinderen, werden bijgewoond. De tot nu toe in gebruik zijnde stationwagen bleek versleten te zijn. De projectiewagen beschikt over een goede uitrusting, waardoor het mogelijk zal zijn de voorstellingen, die in een grote behoefte blijken te voorzien, meer efficiënt uit te voeren.

De belangstelling voor de voorstellingen, die zelfs in zeer afgelegen plaatsen in de districten werden gegeven en door alle geleidingen en groepen van de bevolking werden bijgewoond, was buitengewoon groot. Door gebruikmaking van een licht-aggregaat was het mogelijk ook in gebieden, waar geen electriciteit is, films te vertonen. Vooral door deze activiteit werd het C.C.S. tot ver buiten de stad Paramaribo bekend en populair. Een beter propagandamiddel dan de graag geziene C.C.S.-filmauto kon moeilijk worden gevonden. De programma's van deze voorstellingen bestonden uit eenvoudige speelfilms, tekenfilms, documentaires en onderwijsfilms, benevens kinderfilms, gedeeltelijk door de Stichting gezonden. Ook een aantal filmstrips ging derwaarts. Bovendien werd de apparatuur van het C.C.S. verder op peil gebracht.

Mede in verband met de grote moeilijkheid om de juiste films te vinden voor deze volksvoorstellingen - films die aan zeer speciale eisen moeten voldoen - werd een plan ontworpen tot opleiding van een aantal Surinamers, die in hun eigen land een filmproductiegroep zullen vormen, een en ander analoog aan de wijze waarop de Engelse Colonial Film Board zulks sinds jaren met succes in de Britse gebieden doet. Voor dit plan zal de volle medewerking van de Surinaamse Regering noodzakelijk zijn. De bedoeling is te komen tot de productie van eenvoudige voorlichtingsfilms, welke door Surinamers worden gemaakt in de 'filmtaal', die door de plaatselijke bevolking het best kan worden verstaan. De afwerking van deze films zou dan in Nederland kunnen geschieden. Men koestert de hoop, dat in de loop van 1953 tot uitvoering van dit project kan worden overgegaan. Uiteraard zullen de verschillende overheidsdiensten in Suriname hiervan een belangrijk gebruik kunnen maken.

3. Boeken en Tijdschriften

Zoals hierboven reeds werd vermeld, wordt verwacht dat in 1953 het nieuwe bibliotheekgebouw kan worden betrokken. Het thans in gebruik zijnde gebouw voldoet namelijk niet aan de eenvoudigste eisen, die aan de huisvesting van een bibliotheek moeten worden gesteld. Bovendien is het oude gebouw veel te klein geworden, daar zowel van de kinderboekery als van de bibliotheek voor volwassenen een bijzonder druk gebruik wordt gemaakt. Hierbij dient in aanmerking genomen te worden, dat deze C.C.S.-bibliotheek in feite de rol vervult van de enige openbare leeszaal en bibliotheek van enige omvang in het land. Zodra deze bibliotheek, die nog steeds in opbouw is en waar-

De kinderleeszaal van het Cultureel Centrum Suriname.

voor uit Nederland geregeld boeken worden gezonden, voldoende op peil is, hoopt men ook over te kunnen gaan tot het inrichten van filialen in de districten, die dan van de centrale bibliotheek uit met materiaal zullen worden voorzien. Als voorloper hiervan kan men beschouwen de door het C.C.S. in samenwerking met de Surinaamse overheid in Lelydorp ingerichte bibliotheek. Deze bibliotheek, beheerd door de hoofdonderwijzer van Lelydorp, de heer F.C. Polanen, blijft in een behoefte voorzien.

Behalve boeken voor de C.C.S.-bibliotheek - waarbij aandacht is geschonken aan kinderboeken en boeken over de beide Amerika's - werden in overleg met de directeur van de Rechtsschool en de directeuren van het departement van Onderwijs en Volksontwikkeling en het departement van Volksgezondheid boeken gezonden voor respectievelijk de Rechtsschool, de Kweekschool en de Geneeskundige School in Suriname. Voorts werd door tussenkomst van het C.C.S. aan het Bureau Volksontwikkeling en Volksvoorlichting van het departement van Onderwijs en Volksontwikkeling te Paramaribo een aantal Nederlandse boeken, waaronder veel jeugdlectuur, alsmede een kleine hoeveelheid Javaanse en Hindi-boeken, verstrekt. Deze boeken zijn bestemd voor de districten, waar zij in leestrommels naar toe gaan. Bovendien zijn 50 kinderbibliotheken samengesteld, die ter verspreiding onder de scholen in Suriname naar het departement van Onderwijs en Volksontwikkeling zullen worden gezonden. In totaal zijn in de verslagperiode 13120 boeken naar de genoemde instellingen verzonden. Voor de tijdschriftenverspreiding in Suriname werden in 1952 in totaal 660 abonnementen op Nederlandse en buitenlandse tijdschriften genomen.

Bij de uitbreiding van het bibliotheekwerk bleek grote behoefte te bestaan aan een deskundige bibliothecaris, die in Suriname niet aanwezig is. In verband daarmee werd de waarnemende bibliothecaris van het departement van Onderwijs en Volksontwikkeling naar Nederland genodigd om hier een opleiding te volgen. De bedoeling is, dat hij na zijn terugkeer in Suriname het gehele bibliotheekwezen zowel van de Regering als van het C.C.S. zal coördineren. De betrokkene blijft in dienst van het departement van Onderwijs en Volksontwikkeling. Voorts bestaat het voornemen een tweede kracht naar Nederland uit te zenden voor een volledige opleiding tot bibliothecaris, waarna betrokkene aan het hoofd van de C.C.S.-bibliotheek zal worden geplaatst. Op deze wijze kan voorzien worden in de allereerste behoefte aan deskundige leiding op bibliotheekgebied in Suriname.

4. Muziek en toneel

Het contract van de heer Arnold Juda, die als adviseur op muziekgebied in Suriname werkzaam is, werd op verzoek van het C.C.S. wederom een jaar verlengd. De heer Juda werkt vooral samen met het Surinaams Philharmonisch Orkest en het Surinaams Jeugdorkest. De resultaten van het werk van de heer Juda zijn vooral merkbaar bij het Surinaams Philharmonisch Orkest, dat onder leiding van de heer E.R. Wessels staat. De leden van dit

Opvoering van 'De Arke Noach's' in Paramaribo onder
regie van Paul Storm.

orkest komen uit alle lagen van de bevolking en werken met grote geestdrift samen. In 1952 werden weer verscheidene malen volledige orkestprogramma's in een reeks concerten ten gehore gebracht. Het orkest heeft zich grote populariteit verworven en dat niet alleen in Suriname, maar zelfs daarbuiten: zo heeft het orkest in Mei 1952 in Trinidad een reeks concerten gegeven, waarmede in steeds uitverkochte zalen overweldigende successen werden behaald. De Gouverneur van Suriname was medegereisd om het orkest in Trinidad te introduceren. De gehele pers was eenstemmig in haar lof voor de prestaties van dit amateur-orkest. Zowel in Trinidad als na hun terugkeer in Paramaribo moesten de dirigent, de heer Wessels, de artistieke leider, de heer Juda, die als pianosolist aan de uitvoeringen medewerkte en de concertmeester, de heer U.A. Saï, vele huldebetuigingen in ontvangst nemen. Het orkest blijkt thans op een hoger peil te staan dan ooit te voren.

Voorts werden tijdens het eerste lustrum van het C.C.S., gevierd in November 1952, wederom enkele concerten gegeven, die groot enthousiasme wekten. Dit was vooral het geval bij de uitvoering van een compositie van de heer Arnold Juda, waarin Surinaamse volksmelodieën, die gedurende zijn verblijf zorgvuldig waren genoteerd, verwerkt waren.

Behalve het Jeugdorkest, dat in 1952 eveneens enkele goede uitvoeringen heeft gegeven, bestaan in Paramaribo nog een mannenkoor onder leiding van de heer L.F.A. Heineman, en vrouwenkoor en een gemengd koor. Vooral het mannenkoor heeft zich een belangrijke plaats in de Surinaamse samenleving verworven. Om het muziekleven in Suriname te steunen werd in het verslagjaar een groot aantal muziekinstrumenten, partituren en orkestpartijen en een hoeveelheid muziekpapier verzonden. Ook werd een grote concertvleugel geschonken, alsmede een kleinere vleugel ten behoeve van het belangrijke district Nickerie, waar men niet over een goed instrument beschikte, zodat het nu mogelijk zal zijn, dat de heer Juda van tijd tot tijd concerten in Nickerie zal geven.

Op muziekgebied valt nog te vermelden, dat de bekende muziekpaedagoog Willem Gehrels, die in het verslagjaar op uitnodiging van de Antilliaanse Landsregering een bezoek heeft gebracht aan Curaçao en Aruba, op verzoek van de Stichting is doorgereisd naar Suriname om daar adviezen te geven en lezingen te houden.

Voorts werd een Philips' portable-type-recorder met 50 bijbehorende spoelen naar Suriname gezonden ten behoeve van het door mr A.H.N. Verwey ingestelde sociologisch onderzoek van de Hindustaanse bevolkingsgroep. Ook zal deze type-recorder gebruikt worden door een werkcomité, dat zich tot doel stelt folkloristische gegevens te verzamelen en vast te leggen. In de toekomst hoopt men een uitgave van een bundel volksliederen, verhalen enz. tot stand te brengen. Het C.C.S. werd in staat gesteld een speciale geluidsinstallatie, merk Aurifoor, en een groot aantal gramfoonplaten aan te kopen, waarmede blijkens ontvangen rapporten en persberichten regelmatig concerten met toelichting worden gegeven, die zich in een grote belangstelling mogen verheugen.

Tot 1 Augustus 1952 was in Suriname nog altijd de regisseur

Het Surinaams Philharmonisch Orkest onder leiding van
de dirigent E. R. Wessels.

en toneelspeler Paul Storm van 's-Gravesande werkzaam om leiding te geven aan het amateurtoneel. Evenals op muzikaal gebied werd ook in 1952 op toneelgebied dezelfde weg gevolgd om voornamelijk die kunstenaars uit te zenden, die de zelfwerkzaamheid van de bevolking stimuleren en deze voor enige tijd leiden.

GEDURENDE DE TIJD VAN ZIJN VERBLIJF IN SURINAME KWAMEN ONDER STORMS REGIE VERSCHILLENDE OPVOERINGEN TOT STAND, ONDER ANDERE IN SAMENWERKING MET DE TONEELVERENIGING 'Thalia'. Zo werd in Mei 1952 in Paramaribo de première gegeven van Shakespeare's 'Midsummernight's Dream'. Het stuk werd gespeeld door een gemengde groep in een gedeeltelijk Nederlandse, gedeeltelijk Neger-Engelse vertaling. Het publiek had alle waardering voor de opvoering, in het bijzonder voor het experiment van de tweetalige versie. Voorts zette de heer Storm zijn verschillende cursussen op toneelgebied voort. Er is gebleken, dat de belangstelling voor het toneel op deze wijze veel meer toeneemt dan door het uitzenden van ensembles. Allerlei amateur-toneelgezelschappen werden, soms voor één opvoering, opgericht en vroegen advies aan de heer Storm. Ten bate van dit werk werden toneelartikelen, zoals spotlights, lampen, schmink en pruiken, naar Suriname gezonden.

OP 1 AUGUSTUS WERD DE HEER STORM TER BESCHIKKING GESTELD VAN HET CULTUREEL CENTRUM CURAÇAO. Eind Juli werd hartelijk afscheid genomen van de regisseur door allen, die sedert 9 Februari 1950 met hem hadden samengewerkt.

5. Tentoonstellingen

Ook in dit verslagjaar werden verschillende tentoonstellingen naar Suriname en de Nederlandse Antillen gezonden en wel 'Reproducties van moderne Franse schilderkunst', een tentoonstelling van werken van Nederlandse grafici en tekenaars, tot stand gekomen in samenwerking met de Vereniging ter Bevordering van de Grafische Kunst, 'De Grafische', en de 'Nederlandse kring van Grafici en Tekenaars', een instructieve tentoonstelling grafiek, samengesteld door de graficus W. J. Rozendaal, en een tentoonstelling van reproducties van etsen van Rembrandt, samengesteld door de heer H. P. Baard, directeur van het Frans Halsmuseum te Haarlem en verzorgd door het Rijksprentenkabinet te Amsterdam. Met uitzondering van de collectie Nederlandse grafici en tekenaars werden bij deze tentoonstellingen instructieve catalogi ter verspreiding meegezonden. Ook circuleerden in het verslagjaar in Suriname en de Nederlandse Antillen nog enige tentoonstellingen, reeds in 1951 daarheen gezonden, zoals de tentoonstelling van houtsneden van Stefan Mrozewsky en de tentoonstelling van Franse affiches.

VOORTS REISDE MEVROUW E. VAN DIEN-HENDRIKX MET DE DOOR HAAR SAMENGESTELDE COLLECTIE VAN 500 KINDERBOEKEN NAAR SURINAME EN DE NEDERLANDSE ANTILLEN. De samenstelster reisde mee om explicatie te geven bij de tentoonstelling, voor het houden van lezingen en het geven van cursussen. Mevrouw Van Dien heeft ongeveer een maand in Suriname en enige weken op Curaçao ver-

toefd. Aan de bekostiging van dit project namen, behalve de Stichting, de uitgevers deel, wier boeken in de tentoonstelling voorkwamen, de Commissie tot Propaganda van het Nederlandse Boek, de boekhandel De Brouwer en Zoon te Arnhem, de boekhandels C. Kersten en Co en Radhakishun te Paramaribo en het departement van Onderwijs en Volksonwikkeling van de Nederlandse Antillen. Daarnaast heeft mevrouw Van Dien waardevol advies verleend op bibliotheekgebied.

In het verslagjaar werd ten slotte de voorbereiding van de volgende tentoonstellingen voortgezet of ter hand genomen: 'De instrumenten van het Symphonie-orkest'; een tentoonstelling van teken-, boetseer- en knutselwerk voor en door kinderen alsmede een tentoonstelling van wereldliteratuur in Nederlandse vertaling.

6. Pers en Radio

De onderafdeling Publiciteit voorziet de Surinaamse en Antilliaanse bladen regelmatig van artikelen, die betrekking hebben op het culturele leven van West-Europa.

In het verslagjaar gingen in totaal 212 persartikelen, ten dele geïllustreerd, naar Suriname en de Nederlandse Antillen, die door de belangrijkste bladen in Suriname, op Curaçao (met uitzondering van de 'Amigoe di Curaçao', die in de loop van 1952 een eigen persdienst organiseerde) en Aruba werden opgenomen. De Wereldomroep zond wekelijks een transcriptie-programma van een uur naar de C.U.R.O.M., de radio-omroep te Willemstad, en naar de A.V.R.O.S., de radio-omroep te Paramaribo, in welk programma de Stichting telkens tien minuten zendtijd verkreeg. In het totaal zijn in het verslagjaar op deze wijze zowel naar Paramaribo als naar Willemstad, 52 lezingen en voordrachten gezonden. Bovendien werd er een grote hoeveelheid grammofoonplaten met muziek-opnamen aan de A.V.R.O.S. afgestaan. Zowel de C.U.R.O.M. als de A.V.R.O.S. blijken deze zeer gewaardeerde hulp sterk te behoeven.

Voor de Wereldomroep (afdeling West-Indië) hield het hoofd van de onderafdeling Publiciteit in het verslagjaar een aantal causerieën.

7. Andere activiteiten

In het verslagjaar heeft de Stichting in samenwerking met de Stichting Planbureau Suriname naar Suriname uitgezonden de socioloog mr A. H. N. Verwey. De heer Verwey heeft de opdracht een sociologisch onderzoek in te stellen onder de Hindustaanse bevolkingsgroep in Suriname en zal er ongeveer negen maanden vertoeven. Eveneens op uitnodiging van de Stichting heeft prof. dr W. J. M. A. Asselbergs (Anton van Duinkerken) in Suriname een aantal letterkundige lezingen gehouden, waarvoor veel belangstelling bestond. Op uitnodiging van het Comité tot bevordering van de Wetenschap op de Nederlandse Antillen naar Curaçao gekomen, reisde prof. Asselbergs op verzoek van de Stichting door naar Suriname.

In December 1952 vertrok mevrouw J.H. van der Hoeven naar Suriname, waar zij als danseres de balletcursussen zal leiden, die onder auspiciën van het C.C.S. in Suriname worden gegeven.

Onder leiding van de tekenleraar N. Loning werd in het verslagjaar de tekencursus voor kinderen en volwassenen voortgezet. Vooral voor de kindercursus bleek de belangstelling buitengewoon groot: enige honderden kinderen werden ingeschreven. De Stichting steunde deze cursus door het zenden van tekenmateriaal.

DE NEDERLANDSE ANTILLEN

1. Algemeen

Ten aanzien van de rol, welke de culturele centra op Aruba en Curaçao vervullen, kan hetzelfde worden opgemerkt als hierboven ten aanzien van het Cultureel Centrum Suriname. Beide instellingen hebben de zorg voor de verschillende culturele activiteiten aan een aantal comité's opgedragen.

Ook aan het Curaçaose en Arubaanse Cultureel Centrum werden in 1952 subsidies verstrekt ten einde hun werkzaamheden ook in dit jaar mogelijk te maken. Het Cultureel Centrum Curaçao (C.C.C.) ontving een subsidie van f.50.358,75 en het Cultureel Centrum Aruba (C.C.A.) van f.20.300,10. Ook hierbij dient in het oog te worden gehouden, dat deze bedragen in Antilliaans Courant slechts respectievelijk f.25.179,37⁵ en f.10.150,05 vertegenwoordigen. Voor de percentsgewijze verhouding van deze subsidies tot het totale ten bate van de Antillen bestede bedrag moge worden verwezen naar pagina 28.

2. Film

Zowel op Curaçao als op Aruba is een filmliga werkzaam, die zoals boven vermeld, maandelijks een programma van de Stichting krijgt toegezonden. Op deze wijze wordt het publiek in staat gesteld kennis te nemen van Europese films, die slechts zeer zelden op de Antillen worden vertoond, zodat het nu mogelijk is zich te verdiepen in sociale en esthetische vraagstukken, die met de film samenhangen. Beide liga's blijken in een grote behoefte te voorzien en tellen enige honderden leden, terwijl het ledental nog steeds stijgt. De voorstellingen van voorlichtings- en culturele films voor de bevolking op alle Antilliaanse eilanden worden verzorgd door de Gouvernements-Filmdienst. Daardoor blijft er voor het C.C.C. en C.C.A. - anders dan voor het C.C.S. in Suriname - geen taak over op het gebied van de filmvertoning aan de Antilliaanse bevolking in het algemeen, dat wil zeggen buiten de filmliga's.

3. Boeken en Tijdschriften

Een belangrijke bron van activiteit van het C.C.C. is de in Willemstad bestaande Wetenschappelijke Bibliotheek. De bibliotheek specialiseert zich op verschillende gebieden van wetenschap en stelt studiemateriaal aan de bevolking ter beschikking. De juridische rubriek is reeds zo goed als geheel voorzien. In het verslagjaar viel in het bijzonder de nadruk op de voorziening van de sociologische rubriek, alsmede van

Interieur van de Wetenschappelijke Bibliotheek in
Willemstad.

de rubrieken Beeldende Kunsten en Amerikanistiek. De Wetenschappelijke Bibliotheek is een aanvulling op de zowel op Curaçao als op Aruba bestaande goede openbare Gouvernementsbibliotheken. In het verslagjaar verhuisde de Wetenschappelijke Bibliotheek naar een grotere ruimte. Ter gelegenheid van de opening hiervan werd een expositie gehouden van de door de Stichting gezonden werken op het gebied van de beeldende kunst. Ten behoeve van de tijdschriften-verspreiding werden in 1952 abonnementen op 535 tijdschriften verzonden.

Naar de drie Bovenwindse Eilanden en Bonaire werden bibliotheken voor de openbare en bijzondere scholen verstuurd, terwijl tevens de daar aanwezige bibliotheken collecties boeken voor volwassenen kregen toegezonden. In 1952 zijn in totaal 2766 boeken naar de Nederlandse Antillen verscheept.

4. Muziek en Toneel

Onder auspiciën van het C.C.C., dat daartoe een comité heeft opgericht, worden balletcursussen gegeven. De leerlingen van deze dansschool komen uit de meest uiteenlopende klassen der bevolking en worden onderscheiden in een groep beginners en een groep gevorderden. In Mei 1952 gaven de leerlingen van deze school een zeer geslaagde uitvoering, waarbij verschillende moderne en oudere dansen werden uitgevoerd.

Ook het toneel-comité van het C.C.C. bleef actief. Zoals reeds vermeld, werd op 1 Augustus 1952 de toneelregisseur Paul Storm van 's-Gravesande ter beschikking gesteld van het C.C.C. om leiding te geven en advies te verstrekken aan het toneellevens in Curaçao. De heer Storm geeft, evenals in Suriname, sedert 1 September 1952 verschillende cursussen op toneelgebied en is belast met de regie van een aantal stukken, welke zullen worden opgevoerd door de toneelgroep van het C.C.C. en die van het C.P.I.M., welke laatste eveneens in het honorarium van de heer Storm bijdraagt. Ook dit werk werd ondersteund door middel van toezending van toneelartikelen.

Op Aruba bleef in 1952 de onder auspiciën van het C.C.A. werkende muziekschool zich gunstig ontwikkelen. Onder leiding van het echtpaar Born-Been werd zowel vocaal als instrumentaal onderricht gegeven. Het aantal leerlingen is tot over de honderd opgelopen, zodat het nodig bleek voor de heer Born ter plaatse enkele assistenten aan te stellen. Aan een aantal minvermogens, doch op muzikaal gebied veelbelovende, kinderen wordt eveneens de gelegenheid geboden lessen te nemen. In verband hiermede hoopt men binnen afzienbare tijd voor deze muziekschool subsidie te kunnen verwerven. De heer en mevrouw Born krijgen hun voornaamste inkomsten uit hun lessen; de subsidie van het C.C.A. kon zich beperken tot enkele aanvullende voorzieningen.

Zowel aan het Curaçao's Philharmonisch Orkest als aan het kleinere Arubaanse Philharmonische Orkest werden enige partituren met orkestpartijen verzonden.

Uitvoering door leerlingen van de balletcursus van
het Cultureel Centrum Curaçao.

5. Tentoonstellingen

Voor dit onderdeel zie men onder Suriname. De door ons verzorgde tentoonstellingen werden gehouden in Het Curaçaosch Museum, waar vrijwel voortdurend geëxposeerd wordt, doordat men behalve door de Stichting gezonden tentoonstellingen, geregeld ook van elders exposities weet te verwerven.

6. Pers en Radio

Ook voor dit onderdeel moge ten aanzien van de Nederlandse Antillen verwezen worden naar hetgeen reeds ten aanzien van Suriname is opgemerkt.

7. Andere activiteiten.

Aan het Algemeen Nederlands Verbond op Bonaire werd een subsidie van f. 6.000.- verstrekt voor de verbouwing van het A.N.V.-gebouw aldaar. Het Algemeen Nederlands Verbond, de enige instelling op het eiland, die activiteiten op cultureel gebied ontwikkelt, heeft in dit gebouw een openbare bibliotheek gevestigd, waar eveneens culturele filmvoorstellingen worden gehouden of gezelschappen optreden.

NEDERLAND

1. Algemeen

In Nederland werd in 1952 als in de voorafgaande jaren getracht om - overeenkomstig artikel III sub c en d van de statuten - de belangstelling voor en de kennis van de culturele uitingen van Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen te bevorderen. Daar reeds in het jaarverslag 1951 uitvoerig werd uiteengezet voor welke moeilijkheden de Stichting zich bij haar pogingen in deze geplaast ziet, kan hier worden volstaan met op te merken dat in de situatie, zoals in het vorig jaarverslag geschetst, ook in 1952 nagenoeg geen verandering is opgetreden. De geringe bereidheid van het Nederlandse publiek om een positief gerichte belangstelling te tonen voor het culturele leven in het nieuwe, soevereine Indonesië, gevoegd bij de omstandigheid, dat deze jonge staat ook op cultureel gebied een periode van gisting en vernieuwing doormaakt, waarin voorshands nog meer wordt gezocht en geëxperimenteerd dan geproduceerd, zodat men nog slechts weinig te bieden heeft, bleven ook in het jaar 1952 een dubbelfactor vormen, welke voor een vruchtbare ontplooiing van het Stichtingswerk hier te lande een ernstige belemmering oplevert. Ook ten aanzien van Suriname en de Nederlandse Antillen, waarvoor in Nederland zonder twijfel momenteel wél grote belangstelling bestaat, bleef het gebrek aan werkmateriaal gedurende het verslagjaar een negatieve rol van helaas overheersende betekenis vervullen. Het hier volgende overzicht van hetgeen door de Stichting in 1952 in Nederland werd verricht, dient dan ook in het licht van het bovenstaande te worden beschouwd.

2. Lectuurvoorziening

Mede in verband met de redelijk goede organisatie van de lectuurvoorziening hier te lande ten aanzien van Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen, werd in 1952 geen aanleiding gevonden om plannen van enige omvang op te stellen voor het verspreiden van boeken in Nederland. Hetgeen op dit gebied verricht werd, bestond dan ook hoofdzakelijk uit aanvullende maatregelen op in de voorafgaande jaren uitgevoerde projecten. Voorts werden in samenwerking met 'Foreign Student Service' ten behoeve van studerende uit Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen bibliotheekjes van de meest gebruikte studieboeken - ieder werk in meerdere exemplaren - ingericht te Amsterdam en Rotterdam. In totaal zijn 167 boeken in Nederland verspreid. Op ruime schaal verspreid werden de tijdschriften: 'Indonesië' (200 abonnementen) en 'Naar ruimer horizon' (100 abonnementen), terwijl in geringere mate of incidenteel verspreid werden de tijdschriften 'Oriëntatie', 'Opvoeding en Cultuur' en de reisgids van de Nederlandse Jeugd Gemeenschap, 'En Route'. Financiële steun werd verleend

aan de tijdschriften 'De West-Indische Gids' en 'De West-Indiër', alsmede aan de uitgifte van enkele voor de verwezenlijking van de Stichtingsdoeleinden belangrijk geachte manuscripten als W.A. Braasem: 'Doorbraak uit oude bedding' en een vertaling in het Engels van prof. dr. B. J. O. Schrieke: 'Sociologie van Mataram'.

3. Film- en fotomateriaal

Zoals reeds in het jaarverslag 1951 werd opgemerkt, ligt het in de bedoeling om geleidelijk een filmarchief op te bouwen, bestaande uit op Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen betrekking hebbende en/of in deze landen geproduceerde documentaires, alsmede uit voor commerciële doeleinden geschikte speelfilms, ten einde deze films in samenwerking met verschillende culturele verenigingen en organisaties hier te lande onder het Nederlandse publiek te brengen. Het reeds boven gesignaleerde gebrek aan werkmateriaal doet zich helaas echter juist op het gebied van de filmvoorziening bijzonder sterk gevoelen. Konden in het vorig jaar althans nog enkele films worden aangekocht, in het verslagjaar kwamen in het geheel geen bruikbare films op de markt, zodat de voorgenomen en dringend nodige uitbreiding van het filmarchief der Stichting niet kon plaatsvinden. Van het zeer bescheiden aantal films, dat reeds ter beschikking staat - nagenoeg alle producten van de Filmstichting West-Indië -, werd in 1952 een tamelijk druk gebruik gemaakt, terwijl tevens talrijke adviezen over het organiseren van filmavonden, betrekking hebbende op Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen, werden verstrekt aan verschillende Nederlandse instellingen en organisaties.

Het foto-archief van de Stichting (zie sub 11: Documentatie) kon in het verslagjaar enige uitbreiding ondergaan, doordat toestemming verkregen werd tot het doen vervaardigen van fotografische reproducties van werken van de Indonesische schilders Affandi, Mochtar Apin en Burhanuddin.

4. Radio, pers en propaganda

Van het werk van de onderafdeling Publiciteit op pers- en radiogebied is reeds uitvoerig melding gemaakt onder de rubrieken Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen.

5. Lezingen, muziek, toneel en dans

Op deze gebieden kon door de Stichting in 1952 een tamelijk grote activiteit worden ontplooid. Hierbij werd gewaakt tegen het optreden van doublures zoals, om slechts een voorbeeld te noemen, op het gebied van lezingen, waar een bepaald terrein reeds voldoende bestreken werd geacht door het Koninklijk Instituut voor de Tropen, weshalve de Stichting zich meer op andere sectoren concentreerde. Zeer nauw werd samengewerkt

met de in 1951 opgerichte Contact-Commissie voor de Tropische Culturen, die zich ten doel stelt hier te lande de belangstelling voor en de kennis van de culturen der tropische landen te verdiepen.

Ten einde het Nederlandse publiek te bereiken, werd contact gezocht met talrijke verenigingen, organisaties en instellingen, zoals uit het volgende overzicht moge blijken. Daar deze verenigingen in de meeste gevallen de voorkeur gaven aan een zogenaamd gemengd programma - een programma, dat zowel een gesproken inleiding als manifestaties op het gebied van de overzeese muziek- en danskunst en eventueel een film omvat, omdat een dergelijke combinatie voor het publiek aantrekkelijker wordt geacht -, waren de bemoeienissen van de Stichting op deze gebieden niet wel van elkander te scheiden, zodat zij in dit verslag onder één hoofd worden samengevat.

Hieronder volgt een overzicht van de lezingen en manifestaties op het gebied van de muziek-, toneel- en danskunst van Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen, welke in 1952 door de Stichting financieel mogelijk werden gemaakt en/of door de volgende met name genoemde verenigingen en instellingen werden georganiseerd:

Op 11 Januari werd door het Gamelangezelschap 'Babar Layar' opgetreden te Leiden onder auspiciën van het 'Foreign Students' Holiday Committee'.

Op 15 Januari werd in samenwerking met de Culturele Raad voor Limburg een avond op het gebied van de Indonesische en West-Indische muziek en dans georganiseerd te Maastricht, waaraan medewerkten het Gamelangezelschap 'Babar Layar' met de Indonesische danser Raden Mas Pakun en het West-Indische orkest 'Conjunto Sibony'.

Op 15 Februari nam de door het Gamelangezelschap 'Babar Layar' opgeleide jeugdgroep met succes deel aan het Interscholair Jeugdturnooi te Haarlem.

Op 19 Februari werd een manifestatie, bestaande uit een wajang kulit-voorstelling en Balinese dansen door de heer Lalu Usman, gegeven voor de leerlingen van het Vossius-Gymnasium te Amsterdam.

Op 23 Februari werd door de steun van de Stichting een optreden van het Gamelangezelschap 'Babar Layar' en het West-Indische orkest 'Conjunto Sibony' te Antwerpen mogelijk gemaakt, dat plaats vond onder auspiciën van het R.K. Werkverband.

Op 24 Februari vond in het City Theater in Amsterdam in samenwerking met de Amsterdamse Bestuurdersbond een optreden plaats van het Gamelangezelschap 'Babar Layar' en het West-Indische orkest 'Conjunto Sibony', waarbij een publiek van ongeveer 1000 personen aanwezig was.

Op 27 Februari werd in samenwerking met de Koninklijke Vereniging 'Oost en West' en de Arnhemse Volksuniversiteit een avond op het gebied van de Indonesische en West-Indische muziek en dans gehouden in Tivoli te Arnhem, waaraan medewerkten het Gamelangezelschap 'Babar Layar' en het West-Indische orkest 'Conjunto Sibony'.

Op 5 Maart werd in samenwerking met de plaatselijke afdeling van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, de Katholieke Volksuniversiteit en de Koninklijke Vereniging 'Oost en West'

te Deventer een uitvoering op het gebied van de Indonesische en West-Indische muziek en dans gegeven, waaraan medewerkten het Gamelangezelschap 'Babar Layar' met enkele Indonesische dansers en het West-Indische orkest 'Conjunto Sibony'.

Op 18 Maart werd in samenwerking met de Haagse Volksuniversiteit en de Haagse afdeling van de Koninklijke Vereniging 'Oost en West' eenzelfde avond georganiseerd te 's Gravenhage.

Op 22 Maart werd een wajang kulit-voorstelling georganiseerd als onderdeel van het programma van een onder auspiciën van 'Foreign Student Service' staande 'Marionettenavond' in het Kriterion-theater te Amsterdam.

Op 15 en 29 Maart zijn het Gamelangezelschap 'Babar Layar' en het West-Indische orkest 'Conjunto Sibony' opgetreden in België en wel te Waasmunster en Brugge. Beide uitvoeringen stonden onder auspiciën van het R.K. Werkverband, terwijl de honoraria en verblijfkosten voor rekening kwamen van de afdeling Volksontwikkeling van het Belgische Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Van 6 tot 9 April trad het Gamelangezelschap 'Babar Layar' met Indonesische dansers in Engeland op. De volgende manifestaties vonden aldaar plaats:

- 6 April: optreden voor het 'Institute of Contemporary Arts' met dans en gamelan;
- 7 April: optreden in het gebouw van de Indonesische Ambassade te Londen ter gelegenheid van de officiële opening dezer ambassade met dans en gamelan;
- 8 April: optreden voor 'The Allied Circle' met dans en gramfoonbegeleiding;
- 9 April: optreden in het kader van het Arts Festival te Liverpool met dans en gamelan.

Dit gezamenlijk optreden van Indonesische en Nederlandse musici en dansers had veel succes.

Op 18 April traden het Gamelangezelschap 'Babar Layar' en het West-Indische orkest 'Conjunto Sibony' opnieuw op, onder auspiciën van het Belgische R.K. Werkverband en wel te Wilrijk bij Antwerpen, terwijl er op 19 April een uitvoering werd gegeven in de grote studiozaal van het N.I.R. te Brussel, tijdens welke laatste manifestatie gamelanmuziek op gramfoonplaten werd opgenomen om later over de aether te worden uitgezonden.

Op 22 April trad het Gamelangezelschap 'Babar Layar' op in het eerste televisieprogramma van de K.R.O.

Op 9 Mei werd in samenwerking met de Ikatan Peladjar Enschedé dari Indonesia (Vereniging van Indonesische studenten aan de Hogere Textielschool te Enschede) een avond met wajang kulit en Balinese dansen door de heer Lalu Usman georganiseerd te Enschedé.

Op 24 en 28 Mei werden meer in het bijzonder voor de hoofdstedelijke muzikpers twee avonden gehouden in het bekende Amsterdamse kunstcentrum 'Le Canard'. Aan deze avonden werd medegewerkt door het Gamelangezelschap 'Babar Layar' en verschillende solisten en begeleiders, en wel door de dames E. IJzerdraat-Satjadibrata en A. Abubakar en de heren Prabhakan, Moenadjar, Lalu Usman en Bernard IJzerdraat.

Op 6 Juni vond wederom een optreden plaats van het Gamelan-gezelschap 'Babar Laya' in 'Le Canard'.

Op 17 Juni hield de heer Lalu Usman een lezing met demonstratie over de Balinese danskunst voor leerlingen van de Openbare U.L.O.-school 'Thérèse Schwartz' te Amsterdam.

Op 21 Juni hield Raden Mas Pakun een lezing met demonstratie over de Javaanse danskunst in het kader van een door de Societas Studiosorum Reformatorum in het Zendingscentrum te Baarn gehouden cultureel weekend.

Op 27 Juni werd door de Indonesische Kunstgroep 'Perintis Budaya' een manifestatie gegeven in de grote zaal van restaurant Brinkman te Haarlem. De avond werd gehouden onder auspiciën van de Haarlemse Volksmuziekschool.

Op 7 Juli trad het Gamelangezelschap 'Babar Laya' op voor de deelnemers aan het congres 'Internationale Musik Gesellschaft', dat van 4 tot 7 Juli te Utrecht werd gehouden. De kosten van deze manifestatie werden voor de helft door de organisatoren van het congres gedragen, terwijl de andere helft voor rekening kwam van de Stichting.

Onder auspiciën van de Stadszending der Nederlands Hervormde Gemeente te Amsterdam gaf de heer Lalu Usman op 24 Juli een lezing met demonstratie over de Indonesische danskunst in het Weeshuis van de Hervormde Gemeente aan de Volkerakstraat 59. Het publiek bestond uit ongeveer 100 aanstaande onderwijzers.

Op 1 en 8 Augustus werden door 'Perintis Budaya' twee zeer druk bezochte avonden gegeven, welke onder auspiciën van het Vacantie-Comité Amsterdam werden gehouden in de, voor dit doel kosteloos ter beschikking gestelde, grote aula van het Koninklijk Instituut voor de Tropen.

Op 12 Augustus hield Raden Mas Pakun een lezing met demonstratie over de Javaanse danskunst voor de deelnemers aan het internationaal congres 'The University and Technical Assistance', dat onder auspiciën van het Nederlandse Comité van de W.U.S. van 5 tot 18 Augustus te Delft gehouden werd.

Op 18 Augustus werd bij de viering van de onafhankelijkheidsdag van Indonesië door de samenwerkende groepen 'Perintis Budaya' en 'Babar Laya' onder auspiciën van de Indonesische Ambassade te Brussel opgetreden voor het Corps Diplomatique aldaar. De aan dit optreden verbonden kosten werden geheel gedragen door de Ambassade.

Op 4 September hield de heer Lalu Usman een lezing met demonstratie over de Balinese danskunst onder auspiciën van de Onderlinge Ontwikkelingsvereniging van de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen te Amsterdam.

Op 30 September trad 'Perintis Budaya' te Nijmegen op onder auspiciën van de voor dit doel samenwerkende verenigingen 'Oost en West' en 'Algemene Volksuniversiteit', die met deze avond hun winterprogramma's voor het seizoen 1952-1953 openden.

Op 23 October hield de heer Bernard IJzerdraat als onderdeel van de programmareeks, 'Le Canard au Soir' een inleiding over het onderwerp: 'De Indonesische Muziek als spiegel van de innerlijke revolutie', welke lezing werd gevolgd door een optreden van mej. A. Abubakar (piano) en enige zangers en zangeressen, onder wie mevr. E. IJzerdraat-Satjadibrata met begeleiding van Indonesische instrumenten.

Op 24 October hield de heer Lalu Usman in het Internationaal Cultureel Centrum in het Vondelpark-paviljoen te Amsterdam een lezing met demonstratie over de Balinese danskunst. Dit optreden vond plaats gedurende een culturele avond, welke door de Nederlandse Studentenvereniging voor Wereldrechtsorde was georganiseerd ter gelegenheid van de viering van de United Nations-Dag.

Op 13. November hield de heer Lalu Usman een lezing met demonstratie over de Balinese danskunst voor de leerlingen van de Tweede Gem. H. B. S. met driejarige cursus aan de Zocherstraat 23 te Amsterdam.

Op 20 November werd in samenwerking met de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen te Winterswijk een avond op het gebied van de Indonesische danskunst georganiseerd, waaraan medewerkers Raden Aju en Raden Mas Jodjana. Deze avond had zoveel succes, dat het desbetreffende Nutsdepartement de volgende dag een schoolmiddag organiseerde, die werd bijgewoond door 420 leerlingen.

Op 28 November werd, mede door steun van de Stichting, te Rotterdam een heropvoering mogelijk gemaakt van het door de Surinamer E. Bruma geschreven en door Surinamers gespeelde toneelstuk 'De Geboorte van Boni'. Deze opvoering stond onder auspiciën van de A. V. A. K. (Actie voor het Asthmatisch Kind).

Op 29 November werd een manifestatie, bestaande uit het optreden van een Javaanse zanger en een wajang kulit-voorstelling begeleid door gamelanmuziek, georganiseerd in het Sint Josef-Missiehuis te Panningen (L.) voor een publiek van ongeveer 100 toekomstige missionarissen en verdere belangstellenden.

Op 8 December werd te Leiden een opvoering gegeven, bestaande uit Javaanse gamelanmuziek met toelichting, Balinese dansen en wajang kulit met toelichting en muzikale begeleiding, waaraan medewerkers de heren Lalu Usman, C. van Wengen en leden van 'Babar Layar', onder auspiciën van de Bond voor Hoger Onderwijspersoneel.

Op 12 December hield Raden Mas Pakun een lezing met demonstratie over de Javaanse danskunst voor de afdeling Alkmaar van de Koninklijke Vereniging 'Oost en West'.

Op 13 December werd in samenwerking met de Vereniging voor Beeldende Kunsten te Laren een avond georganiseerd, gewijd aan de Europese en Aziatische danskunst en waaraan onder anderen de heren C. van Wengen en Lalu Usman medewerkers.

Op 16 December werd onder auspiciën van de Haagse Volksuniversiteit een West-Indische avond in het gebouw Excelsior te 's-Gravenhage gehouden, waaraan medewerkers dr G. Kruijer, de zanger René Vervuurt en het West-Indische orkest 'Conjunto Sibony'.

Eveneens op 16 December werd in samenwerking met het Algemene Culturele Dispuut van de Amsterdamse Universiteiten een avond georganiseerd, gewijd aan de Westeuropese en de Aziatische danskunst, en waaraan, voor zover betreft het laatstgenoemde deel van het programma, medewerkers de heren C. van Wengen en Lalu Usman en een der leden van het door deze heren opgeleide jeugdgroepje.

6. Tentoonstellingen

Op dit gebied, evenals op dat van de filmvoorziening, deed zich de schaarste aan werkmateriaal wel het allersterkst gevoelen, zodat in 1952 slechts één tentoonstelling, 'Moderne Balische Schilder- en Beeldhouwkunst' uit de Collectie Koopman, kon worden samengesteld. Deze expositie, van 5 April tot 1 Mei in de Kunsthandel Martinet te Amsterdam, werd geopend door de directeur van de Stichting en door mevrouw Koopman toegelicht. Van 20 Mei tot 7 Juni werd de collectie tentoongesteld in de expositiezaal van de Algemene Wetenschappelijke Boekhandel en Kunsthandel Van Benthem en Jutting N.V. te Middelburg.

7. Beeldende kunsten

Ter gelegenheid van de in 's-Gravenhage gehouden tentoonstelling van werken van de Indonesische schilder Affandi werden een schilderij 'Gezin met kraaien' en een penseeltekening 'Indonesisch everzwijn' aangekocht. Voorts werd een kleine collectie inheemse gebruiksvoorwerpen uit Suriname aangekocht voor een permanente expositie in het gebouw van de Stichting te Amsterdam.

Op verzoek van de Ambassade van de Indonesische Republiek te Londen werd een aantal schilderijen van Indonesische kunstenaars uit Stichtingsbezit ter beschikking gesteld voor een tentoonstelling van Indonesische Kunst, die van 13 tot 24 Mei te Londen werd gehouden onder auspiciën van genoemde Ambassade.

Met medewerking van de Stichting werden op deze tentoonstelling tevens enkele schilderijen uit particulier bezit en van in Nederland verblijvende Indonesische kunstenaars getoond.

Een gedeelte van de door bemiddeling van de Stichting voor een rondreizende tentoonstelling in de Verenigde Staten van Amerika aan de Indonesische Ambassade te Washington beschikbaar gestelde werken van Indonesische kunstenaars werd terugontvangen. Een aantal van de beschikbaar gestelde schilderijen bevindt zich nog in Amerika.

Op verzoek van de Ambassadeur van de Indonesische Republiek te Brussel, die voornemens was in Nederland een wandtapijt naar Balische motieven te doen vervaardigen, trad de Stichting bemiddelend op.

8. Publicaties

De oplaag van het Sticusa-Jaarboek 1952 bedroeg 17.000 exemplaren, waarvan 10.000 exemplaren verspreid werden op Nederlandse middelbare scholen, voorzien van een enquête-formulier. In September 1952 waren 619 formulieren ingevuld geretourneerd, waaruit bleek, dat 447 leerlingen het Jaarboek 'goed' vonden, 149 'middelmattig', 6 'slecht', terwijl 17 'geen oordeel' hadden. De formulieren zullen door een statistisch deskundige in een samenvattend rapport worden bewerkt. Het

grootste deel van de resterende oplaag werd verkocht of uitgereikt dan wel verzonden aan officiële instanties, relaties en belangstellenden.

In 1952 werden vier overdrukken van artikelen, verschenen in het maandblad 'Indonesië' van prof. dr C.C. Berg, W.A. Braasem en dr G. Prampolini, respectievelijk getiteld: 'De geschiedenis van pril Majapahit II', 'De Sadeng-oorlog en de mythe van Groot-Majapahit', 'Een Duits romanticus over de pantun' en 'De pantun en verwante dichtvormen in de volkspoezie' in oplagen van 200 tot 250 exemplaren onder belangstellenden in Nederland en Indonesië verspreid.

De onderafdeling Documentatie stelde met de Balai Peladjaran Bahasa Indonesia wederom het periodiek 'Cultureel Nieuws' samen, dat in een oplage van 2000 exemplaren tegen een vrijwillige bijdrage van minstens f. 2.50 per jaar, in het binnen- en buitenland werd verspreid. Het periodiek dat zijn derde jaargang is ingegaan, beoogt de Nederlandse pers en het publiek in Nederland en daarbuiten een beeld te geven van het sociaal-culturele leven in het huidige Indonesië. Uit de reacties van de Indonesische pers en onze vertegenwoordigingen in Djakarta en Makassar is gebleken, dat het blad ook in Indonesië weerklank vond, terwijl eveneens uit de universitaire wereld in Nederland en Indonesië betuigingen van instemming met de inhoud werden ontvangen. Er verschenen in het verslagjaar enige speciale nummers, gewijd aan de uitgeverij, het Nederlandse taalprobleem, het onderwijs, de Islam, kunst en cultuur, de buitengewesten en sociale vraagstukken in Indonesië.

In het verslagjaar begon de maandelijks uitgave van het 'Overzicht van culturele manifestaties in Nederland en West-Europa'. Aanvankelijk was dit bulletin uitsluitend bedoeld ter oriëntatie van onze Vertegenwoordigers overzee, doch aanzien de publicatie ervan alom veel weerklank vond - het betreft hier een voor Nederland uniek initiatief - verkreeg de verspreiding een steeds grotere omvang.

9. Subsidies

Er werden in 1952 door de Stichting subsidies verleend aan het Nederlands Comité van de World University Service, aan de Stichting 'Foreign Student Service', aan de Contact-Commissie voor de Tropische Culturen en aan de Studiegroep voor Gamelanmuziek 'Babar Layar'. Voorts werden aan 40 Indonesische en West-Indische studerende in Nederland gratis deelnemers- en toehoorderskaarten uitgereikt voor het internationale congres 'The University and Technical Assistance', dat door het Nederlandse Comité van de World University Service van 5 tot 28 Augustus te Delft georganiseerd werd. Ter toelichting moge dienen, dat tot 1951 de Stichting zich tot taak had gesteld de belangen van de Indonesiërs, Surinamers en Antillianen, die in ons land studeren, te behartigen door middel van de onderafdeling Studentenbetrekkingen. In het laatstgenoemde jaar werd deze onderafdeling opgeheven en ondergebracht in het bureau Foreign Student Service van het Nederlands Comité van de World University Service, dat werd opgericht ten be-

hoeve van alle buitenlandse studenten in Nederland. Aldus heeft de Stichting, nadat zij medio 1949 de zorg op zich genomen had voor een groot deel der buitenlandse studenten - circa 1800 - en deze zorg in de jaren 1950 en 1951 had uitgebreid, de grondslag mogen leggen voor het werk onder deze categorie. Met de Stichting 'Foreign Student Service' onderhoudt de Stichting vriendschappelijke betrekkingen, zowel door de vervulling van enkele bestuursfuncties in de organisatie door leden van ons Bestuur als door de hierboven genoemde verlening van subsidies. Er is gebleken, dat door deze overgang de studentenzorg in de Universiteitssteden opnieuw een uitbreiding heeft ondergaan.

Ten slotte werd een bescheiden bijdrage verstrekt aan het Amsterdamse Comité van de Lebaranviering 1952.

10. Gasten der Stichting

Bij de aanvang van het verslagjaar was de verzorging van het gastenwerk in handen van de onderafdeling Studentenbetrekkingen. Nadat deze onderafdeling in Januari 1952 onder de naam van Foreign Student Service, welke werd opgericht ten behoeve van alle buitenlandse studenten in Nederland, zelfstandig was geworden, bleek het noodzakelijk een nieuwe onderafdeling Gastenwerk in het leven te roepen, omdat een aantal gasten niet gerangschikt kon worden onder de studenten en derhalve een eigen verzorging vereiste. Zo werd op 1 Maart 1952 deze onderafdeling opgericht en onder leiding gesteld van een Gastenfunctionaris.

In de loop van het verslagjaar deed zich de behoefte gevoelen de ontvangst van de gasten aan bepaalde voorschriften te binden. Deze voorschriften beogen het verblijf in Nederland zo doelmatig mogelijk te doen zijn en te voorkomen, dat door onvolledige voorlichting verkeerde verwachtingen gewekt worden met de daaraan verbonden teleurstellingen. Bij het samenstellen van deze voorschriften is dankbaar gebruik gemaakt van de regelingen, die enkele internationale lichamen als Unesco en British Council getroffen hebben bij het verlenen van toelagen aan studerende.

Hoewel deze voorschriften voor allen gelden, is het gastenwerk sterk individueel gericht. Er zijn onder de 18 gasten, die eind 1952 in Nederland vertoefden, geen twee met gelijke belangen, ook al zijn er enkelen die, in ruimer verband gezien, eenzelfde doel nastreven. Ook de algemene doelstelling bij het gastenwerk, namelijk kennismaking met de Westeuropese cultuur en wel speciaal in haar Nederlandse vorm, vraagt een programma voor het verblijf, dat op iedere persoon afzonderlijk is ingesteld.

Een zeer belangrijk onderdeel van het gastenwerk is dan ook de kennismaking mogelijk te maken door het leggen van contacten met personen en instellingen. In verband hiermede werden in de loop van het jaar in het gebouw van de Stichting een aantal contactavonden gehouden. Marius Flothuis sprak over Mozart's opera 'Don Giovanni', Luc Lutz over 'De Kersentuin' van Anton Tsjechov, C. Doelman over 'Hedendaagse Kunst',

Bezoek aan de Internationale Tentoonstelling Beeldhouw-
kunst Sonsbeek 1952.

mevrouw F. Wisgrill over omgangsvormen in het Westen, dr B. H. Stricker over 'Egyptologie', Asrul Sani over 'Reiservaringen in West-Duitsland', H. P. Baard over de etsen van Rembrandt en Charles Wentinck over het grafische werk van W. J. Rozendaal, dat tentoongesteld was. Zo mogelijk werden deze avonden gevolgd door een gezamenlijk bezoek aan de objecten, welke met de lezingen verband hielden. Zo werden de Internationale Tentoonstelling Beeldhouwkunst Sonsbeek '52 bij Arnhem en het Museum voor Oudheidkunde in Leiden bezocht en werden operaan toneelvoorstellingen bijgewoond. Zonder voorafgaande lezingen werd een bezoek gebracht aan het Rijksmuseum voor Volkenkunde te Leiden en aan het Bouwcentrum te Rotterdam, welk laatste bezoek werd gevolgd door een excursie door de havens van Rotterdam.

Naast deze algemeen oriënterende werkzaamheden werd veel werk verzet op het terrein van de eigenlijke studie. Aangezien in het algemeen het verblijf van onze gasten niet langer dan een jaar duurt, kunnen zij zelden in een gewone cursus ingepast worden. Steeds is een bijzondere regeling noodzakelijk om in overleg met directeuren van scholen en leiders van cursussen een zodanig studieprogramma op te stellen, dat het beoogde doel zoveel mogelijk benaderd wordt. Hierbij werd in het afgelopen jaar van deze directeuren en leiders steeds de grootst mogelijke medewerking ondervonden. Ook officiële instanties boden vaak hulp: zo kon een onzer gasten op een gemeentesecretarie en een provinciale griffie een stage doorlopen en zich zodoende practisch bekwamen voor zijn toekomstige taak in het Indonesisch bestuursbestel. Een andere gast vond onderdak en onderricht in een Openbare Leeszaal en Bibliotheek. Nog een ander werd in de gelegenheid gesteld de repetities van een toneelgezelschap bij te wonen en zodoende zijn studie van het toneel af te ronden. Voor al deze ondervonden medewerking is de onderafdeling Gastenwerk zeer dankbaar.

Bij de aanvang van het verslagjaar bevonden zich 9 gasten van de Stichting in Nederland. In de loop van het jaar arriveerden er 13, terwijl er 4 vertrokken, zodat aan het einde van het verslagjaar 18 gasten aanwezig waren. Deze 18 gasten kunnen als volgt gerubriceerd worden: 2 literatoren; 3 journalisten; 1 schilder; 4 musici; 2 bibliothecarissen; 6 volgen een speciale opleiding en wel aan de Politieke en Sociale Faculteit van de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam, in de radiotechniek, in de grafische vakken, in de expressie-vakken, in maatschappelijk werk en in de landbouwhuishoudkunde. Onderverdeeld naar het land van herkomst kwamen er 15 uit Indonesië en 3 uit Suriname. Naast deze geregelde gasten waren gedurende een kortere periode enkele prominente figuren uit Indonesië de gast van de Stichting, zoals de heer Achdiat K. Mihardja, hoofd van de afdeling Volksvoorlichting en Volksovoeding van het Ministerie van Opvoeding, Onderwijs en Cultuur te Djakarta en mevrouw Sutarman, parlementslid en leidende figuur in de Indonesische vrouwenbeweging. Vaak werd een ontvangst georganiseerd, waarop deze doortrekkenden in de gelegenheid werden gesteld kennis te maken met vooraanstaande personen op hun gebied in Nederland.

De Balai Peladjaran Bahasa Indonesia aan het werk.

11. Documentatie

De onderafdeling Documentatie breidde in 1952 haar bibliotheek alsmede haar leestafel uit tot respectievelijk 2.700 delen en 215 dagbladen en periodieken. Onder de laatste categorie nemen de Indonesische, Antilliaanse en Surinaamse persorganen, die ons betrekkelijk kort na hun verschijning bereik- en een voorname plaats in.

Het bezoek van belangstellenden, waaronder Indonesische, Antilliaanse en Surinaamse studenten, beliep dit jaar 1550 personen. Er werd op verheugende wijze gebruik gemaakt van de bibliotheek en de leestafel, die geleidelijk de betekenis verwierven van een zeer goed voorzien cultureel centrum.

In samenwerking met de Balai Peladjaran Bahasa Indonesia werd ook in dit jaar het periodiek 'Cultureel Nieuws' samengesteld, dat op de onderafdeling opgemaakt en onder ruim 1700 vaste lezers in het binnen- en buitenland verspreid wordt (zie ook blz. 51).

Er werd een levendig contact onderhouden door uitwisseling van informaties en publicaties met enige binnenlandse en buitenlandse instellingen en personen, zoals het Hoge Commissariaat van de Republiek Indonesië te 's-Gravenhage, de Algemene Vertegenwoordiging van de Nederlandse Antillen te 's-Gravenhage, het Commissariaat voor Surinaamse Zaken in Nederland te 's-Gravenhage, het Unesco-Centrum te Amsterdam en te Parijs, de Regeringsvoorlichtingsdienst te 's-Gravenhage, de Radio- en Televisie- en Rijkswaardij Overzee van het Ministerie voor Overzeese Rijkswaardij, het Kon. Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde te 's-Gravenhage, het Koninklijk Instituut voor de Tropen te Amsterdam, het Ministerie van Voorlichting te Djakarta, de School of Oriental and African Studies te Londen, de Universiteit van Kaapstad, de Cornell University te Ithaca (U.S.A.), de Library of Congress te Washington, de Yale University Library te New Haven, de New York Public Library te New York, Uitgeverij Djambatan te Amsterdam, Uitgeverij O.B.O.R. te Utrecht, Uitgeverij Pembangunan te Amsterdam, Uitgeverij W. van Hoeve te 's-Gravenhage, de Foreign Student Service te Amsterdam, het Nederlands Instituut voor Documentatie en Registratuur te 's-Gravenhage, de Italiaanse taal- en letterkundige dr. G. Prampolini te Spello (Perugia), de heren H. Kähler te Hamburg en Joh. Winkler te Tübingen.

Het foto-archief op het gebied van Indonesië en West-Indië werd met materiaal van onze Vertegenwoordigers overzee, het Ministerie van Voorlichting te Djakarta en door eigen opdrachten belangrijk uitgebreid.

12. Vertaalbureau

Het vertaalbureau stond sinds zijn oprichting onder leiding van de heer F.P. Thomassen, die de Stichting op 1 Mei 1952 verliet en werd opgevolgd door de heer W.G.F. van Oosten. De Indonesische dichter en essayist Sitor Situmorang, die als corrector fungeerde, vertoefde van Maart tot November in Parijs, waar hij tijdelijk verbonden was aan de Indonesische

Ambassade. Na zijn terugkeer vertrok hij reeds spoedig naar Indonesië als medewerker van de Vertegenwoordiging der Stichting in Djakarta. In zijn plaats slaagde de Stichting er in de heren Gajus Siagian, journalist en filmscenarioschrijver, en Barus Siregar, medewerker van de uitgeverij Pembangunan, aan te stellen, welke laatstgenoemde een goede naam verwierf met enige opmerkelijke vertalingen uit de wereldlitteratuur. Een vaste assistent en een wisselend aantal (maximaal 8) losse Indonesische medewerkers (werkstudenten en hier te lande vertoevende Indonesische dames), verzorgden in eerste instantie de vertaalproductie, daarbij geadviseerd en gecorrigeerd door eerder genoemde heren, die vers uit de praktijk uit Indonesië kwamen. In totaal werden vertaald 238 persartikelen, tien kinderboeken, een aantal catalogi en inleidingen voor door de Stichting georganiseerde tentoonstellingen en voorts beschrijvingen van voor Indonesië bestemde films. Van de niet te rubriceren werkzaamheden verdienen vermelding de medewerking aan het vervaardigen van de Indonesische versie van de muziekfilm 'Slaet opten trommele' en van het muzikale sprookje van Sergei Prokofieff, 'Peter en de Wolf'. De tekst van deze versies werd door Indonesische medewerkers vertaald en gesproken.

Het hoofd van het vertaalbureau fungeerde evenals tevoren als mederedacteur van het periodiek 'Cultureel Nieuws'. Zijn taak bestond voornamelijk uit het selecteren en vertalen of samenvatten van stof uit de Indonesische pers. (Zie ook blz. 51).

De Indonesische uitgaven, dagbladen en overige periodieken worden op het vertaalbureau doorgenomen ten behoeve van 'Cultureel Nieuws' en de interne informatie. De heren G. Siagian en B. Siregar leverden verschillende interessante bijdragen voor 'Cultureel Nieuws'.

In de loop van het jaar werd een redactie-commissie gevormd, waarvan beide laatstgenoemde medewerkers deel uitmaakten en welke tot taak had de aangeboden persartikelen te toetsen op hun geschiktheid voor Indonesië. Ook bij andere activiteiten van de Stichting, zoals aankoop van films, organisatie van tentoonstellingen enz. werd geregeld hun advies ingewonnen. De Indonesische dichter Asrul Sani, die als gast van de Stichting in Nederland vertoeft, verleende incidenteel gewaardeerde medewerking aan het vertaalbureau.

Dr F. R. J. Verhoeven
(directeur)

S T A T U T E N

Artikel I. NAAM EN ZETEL

De Stichting draagt de naam: Stichting voor Culturele Samenwerking en is gevestigd te Amsterdam.

Artikel II. DOEL

1. Het doel van de Stichting is met een beroep op het culturele vermogen van het gehele Nederlandse volk het nastreven van goede culturele betrekkingen:
 - a. tussen Nederland en Indonesië;
 - b. tussen Nederland en Suriname en de Nederlandse Antillen.
2. De Stichting is bij het verrichten van haar culturele taak geheel vrij en onafhankelijk.

Artikel III. MIDDELEN

De Stichting zal dit doel nastreven langs wettige weg en wel door:

- a. te Amsterdam een hoofdkantoor in te richten en vertegenwoordigers aan te stellen in Indonesië en in Suriname en de Nederlandse Antillen;
- b. in overleg met de geëigende instanties te stimuleren en desnodig te verrichten al datgene wat dient tot uitwisseling van personen, goederen en diensten op cultureel gebied met Indonesië en met Suriname en de Nederlandse Antillen;
- c. in Indonesië en in Suriname en de Nederlandse Antillen de belangstelling voor en de kennis van de Westerse cultuur, in het bijzonder in haar Nederlandse uitingen, te bevorderen;
- d. in Nederland en eventueel daarbuiten de belangstelling voor en de kennis van de culturele uitingen van Indonesië en van Suriname en de Nederlandse Antillen te bevorderen;
- e. samenwerking met andere culturele instellingen in binnen- en buitenland;
- f. alle andere tot het in artikel II genoemde doel voerende middelen.

Artikel IV. GELDMIDDELEN

1. De geldmiddelen der Stichting worden gevormd, behalve uit het bij de oprichting daartoe afgezonderde bedrag, door:

- a. subsidies van de overheid;
 - b. bijdragen van particuliere personen en lichamen;
 - c. erfstellingen, giften en legaten;
 - d. opbrengst van bezittingen;
 - e. andere baten.
2. De geldmiddelen, die niet voor direct gebruik voor de werkzaamheid van de Stichting nodig zijn, worden belegd volgens regelen vastgesteld bij besluit van de Stichtingsraad.
 3. Geen der bij de oprichting van de Stichting betrokken personen of instellingen kan als zodanig ooit enige aanspraak doen gelden op het vermogen van de Stichting.

Artikel V. STICHTINGSRAAD

1. Het algemeen beleid van de Stichting wordt bepaald door de Stichtingsraad.
2. De Stichtingsraad bestaat uit ten minste vijftien en ten hoogste een en twintig leden, die ieder gedurende vijf jaren zitting hebben en onmiddellijk herbenoembaar zijn, een en ander onverminderd het hierna sub 4 bepaalde. Met ingang van de datum van genoemde ministerieel schrijven van 2 November 1952 bestaat de Stichtingsraad uit de tegenwoordige leden van het bestuur en van de raad van bijstand van de Stichting, wier zittingname in de Stichtingsraad voor de toepassing van de in de eerste zin van dit lid genoemde vijf jaren ingaat op die datum.
3. Nieuwe leden worden benoemd door de Stichtingsraad, die daarbij er naar zal streven, dat de Stichtingsraad de culturele verscheidenheid van het Nederlandse volk blijft weerspiegelen.
4. Het lidmaatschap eindigt:
 - a. bij overlijden;
 - b. bij het voltooien van het vijf en zestigste levensjaar;
 - c. door vrijwillig uittreden;
 - d. door verstrijken van de zittingstermijn;
 - e. krachtens besluit van de Stichtingsraad, waarmede ten minste driekwart van de zittende leden zich hebben verenigd.
5. In geval van langdurige verhindering van een lid kan de Stichtingsraad voor de duur dezer verhindering een plaatsvervangend lid aanwijzen, zulks met inachtneming van het in lid 3 bepaalde.
6. De leden van de Stichtingsraad en hun vervangers genieten geen honorarium voor hun werkzaamheden; voor de voorzitter kan een uitzondering worden gemaakt, in welk

1 Krachtens artikel XVI der oude statuten was voor deze wijziging de ministeriële goedkeuring vereist, welke voor de bij dit jaarverslag gevoegde redactie is verleend op 27 November 1952 en waarvan in de préambule der Stichtingsakte, houdende gewijzigde statuten, melding wordt gemaakt.

geval de Stichtingsraad jaarlijks het honorarium vaststelt. Zittingsgelden, reis- en verblijfkosten en vergoeding van andere onkosten kunnen door de Stichtingsraad aan zijn leden worden toegekend.

7. Besluiten van de Stichtingsraad kunnen alleen genomen worden in vergaderingen, waarbij tenminste de helft van de zittende leden of plaatsvervangende leden aanwezig is.
8. De Stichtingsraad vergadert tenminste driemaal per jaar en verder zo vaak de voorzitter dit nodig acht of tenminste drie leden dit verlangen.
9. Behoudens wanneer dit in deze statuten anders is bepaald, worden besluiten van de Stichtingsraad genomen bij meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. Blanco stemmen worden geacht niet te zijn uitgebracht.
10. De Stichtingsraad kiest uit zijn midden een voorzitter, een plaatsvervangend voorzitter, een secretaris, een plaatsvervangend secretaris, een commissaris voor financiële aangelegenheden en een plaatsvervangend commissaris voor financiële aangelegenheden, wier benoeming geschiedt voor de tijdsduur van ten hoogste twee jaren met onmiddellijke herbenoembaarheid, een en ander onverminderd het hiervoren sub 4 bepaalde.
In vacatures wordt door de Stichtingsraad zo spoedig mogelijk voorzien. In geval van langdurige verhindering van een functionaris als voornoemd kan de Stichtingsraad voor de duur dezer verhindering uit zijn midden een vervanger aanwijzen.
11. Leden van de Stichtingsraad wier lidmaatschap is geëindigd wegens het voltooien van het vijf en zestigste levensjaar blijven boven het in lid 2 bedoelde aantal leden tot het voltooien van hun zeventigste levensjaar gerechtigd om met raadgevende stem de vergaderingen van de raad bij te wonen. Lid 4 onder a, c en e alsmede lid 6 zijn op hen van toepassing.
12. Bij de aan de Stichtingsraad voorbehouden rechtshandelingen wordt de Stichting tegenover derden vertegenwoordigd door de voorzitter of plaatsvervangend voorzitter, tezamen met de secretaris of plaatsvervangend secretaris, benevens een lid dat geen der in lid 10 genoemde functies bekleedt.

Artikel VI. BESTUUR

1. Het Bestuur bestaat uit de zes leden van de Stichtingsraad, genoemd in artikel V lid 10, die in het Bestuur zitting hebben in dezelfde functie, welke zij in de Stichtingsraad bekleeden.
2. Het Bestuur vergadert ten minste eenmaal per maand en verder zo vaak de voorzitter of tenminste twee bestuursleden dit verlangen.
3. Besluiten kunnen door het Bestuur alleen worden genomen in vergaderingen, waarbij ten minste drie bestuursleden respectievelijk vervangers aanwezig zijn.

4. Behalve wanneer in deze statuten anders is bepaald, worden bestuursbesluiten genomen bij meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. Blanco stemmen worden geacht niet te zijn uitgebracht.

Artikel VII. TAAK VAN HET BESTUUR

1. Het Bestuur geeft leiding aan de werkzaamheden der Stichting overeenkomstig de richtlijnen van de Stichtingsraad en is bevoegd tot alle daden van beheer en beschikking namens de Stichting en tot alle rechtshandelingen die de leiding van de Stichting noodzakelijk of wenselijk maakt, voorzover die niet bij deze statuten aan de Stichtingsraad zijn voorbehouden.
2. Op voorstel van en in overleg met het Bestuur kan de Stichtingsraad een deel van de bevoegdheden van het Bestuur schriftelijk overdragen aan de in artikel IX genoemde directeur(en) der Stichting.
3. Behoudens het bepaalde in artikel V sub 12 en onverminderd de door de Stichtingsraad in gevolge het vorige lid van dit artikel aan de directeur(en) en door de Stichtingsraad aan andere personeelsleden schriftelijk te verlenen vertegenwoordigingsbevoegdheden wordt de Stichting tegenover derden vertegenwoordigd door de navolgende bestuursleden: de voorzitter of de plaatsvervangende voorzitter tezamen met de secretaris of de plaatsvervangende secretaris of de commissaris voor financiële aangelegenheden of de plaatsvervangende commissaris voor financiële aangelegenheden.

Artikel VIII. BEGROTING, REKENING EN JAARVERSLAG

1. Van de vermogenstoestand der Stichting, van haar ontvangsten en uitgaven en van al hetgeen verder haar financiën of die van haar onderdelen betreft, wordt naar de eis boekgehouden op zodanige wijze, dat daaruit te allen tijde de rechten en verplichtingen van de Stichting kunnen worden gekend.
2. Het boekjaar van de Stichting loopt van 1 Januari tot en met 31 December daaraanvolgende.
3. Het Bestuur stelt jaarlijks de begroting van de ontvangsten en uitgaven voor het komende jaar op. De opgestelde begroting wordt vervolgens voor de aanvang van het begrotingsjaar vastgesteld door de Stichtingsraad. Begrotingswijzigingen, niet bij de vastgestelde begroting toegestaan, worden op dezelfde wijze vastgesteld.
4. Het Bestuur is voor de uitgaven gebonden aan de vastgestelde begroting. Uitgaven, die niet gedekt zijn door een goedgekeurde begroting, komen voor de verantwoording van hen, of hem, die deze uitgaven deden of bevalen.
5. Jaarlijks, uiterlijk op 25 April, stelt het Bestuur rekening en verantwoording op van de verkregen ontvang-

sten en gedane uitgaven, alsmede een jaarverslag, houdend een overzicht van de werkzaamheden der Stichting over het voorafgaande kalenderjaar.

6. De rekening en verantwoording worden na verificatie door een accountant met het jaarverslag aan de leden van de Stichtingsraad verzonden ter goedkeuring en na goedkeuring door de Stichtingsraad aan begunstigers ter kennisneming. De goedkeuring door de Stichtingsraad ontlast het Bestuur van de geldelijke verantwoordelijkheid.

Artikel IX. PERSONEEL DER STICHTING

1. De Stichtingsraad benoemt een of meer personen buiten zijn midden, die onder de titel van directeur belast zijn met het dagelijks beleid en beheer. Zij kunnen alleen door de Stichtingsraad worden geschorst en ontslagen.
2. Hoofdvertegenwoordigers overzee worden door de Stichtingsraad benoemd, geschorst en ontslagen.
3. Vertegenwoordigers overzee, voorzover deze niet tot het personeel van de Stichting behoren, worden eveneens door de Stichtingsraad benoemd, geschorst en ontslagen.
4. Het overige personeel der Stichting wordt, na overleg met de directeur(en), door het Bestuur benoemd, geschorst en ontslagen, voorzover de bevoegdheid daartoe niet overeenkomstig het in artikel VII sub 2 bepaalde aan de directeur(en) is gedelegeerd.
5. Het personeel der Stichting is ondergeschikt aan de directeur(en).
6. De taak en bevoegdheden van de directeur(en) en van de hoofdvertegenwoordigers en vertegenwoordigers, bedoeld in lid 2 van dit artikel, worden door de Stichtingsraad met inachtneming van het bepaalde in deze statuten bij schriftelijke instructies geregeld.
7. De taak en bevoegdheden van de afdelingshoofden en van zodanig ander personeel als het Bestuur nodig acht, worden door het Bestuur na overleg met de directeur(en) en met inachtneming van het bepaalde in deze statuten bij schriftelijke instructies geregeld.
8. Er zal zijn een hoofd van de afdeling financiële zaken, dat belast is met de administratie van het vermogen van de Stichting, hieronder begrepen het toezicht op de comptabelen en op de zuinigheid bij de uitvoering.

Artikel X. VERWANTE INSTELLINGEN

Verwante instellingen overzee kunnen door de Stichtingsraad worden uitgenodigd om een vertegenwoordiger aan te wijzen, die zitting heeft in de Stichtingsraad met raadgevende stem.

Artikel XI. BEGUNSTIGERS

Begunstigers der Stichting zijn die natuurlijke of rechtspersonen, die aan de Stichting een bijdrage ineens doen van tenminste vijfhonderd gulden.

Artikel XII. CONTRIBUANTEN

Contribuanten der Stichting zijn die natuurlijke of rechtspersonen, die zich verbinden tot wederopzegging toe, doch ten minste voor één jaar, bij vooruitbetaling een bedrag van ten minste f.10.-'s jaars in de kas der Stichting te storten.

Artikel XIII. WIJZIGINGEN

Wijziging of aanvulling van de statuten kan plaats vinden door een besluit van de Stichtingsraad. Een bestuursvoorstel daartoe moet worden vastgesteld in een daartoe afzonderlijk belegde vergadering, waarin zich ten minste tweederde van de leden van het Bestuur voor het voorstel hebben verklaard. Het voorstel wordt geacht door de Stichtingsraad te zijn aangenomen, wanneer het is voorgebracht in een daartoe afzonderlijk te beleggen vergadering en daar een meerderheid van driekwart der uitgebrachte stemmen heeft verkregen. De wijziging van de statuten mag nimmer de algemene doelstelling der Stichting aantasten.

Artikel XIV. OPHEFFING

De Stichting eindigt door het voltooiën van haar taak, door de volledige onmogelijkheid die taak te vervullen of door haar faillissement. Zij kan worden opgeheven door een besluit van de Stichtingsraad, genomen op de wijze als voorgeschreven voor wijziging of aanvulling van de statuten.

Artikel XV. VEREFFENING

De Stichting wordt na beëindiging vereffend onder verantwoordelijkheid van het Bestuur door vereffenaars, welke door het Bestuur worden benoemd. Na voldoening van alle verplichtingen wordt het batig saldo der vereffening overgegeven aan de minister-president, om te worden bestemd voor een doel, soortgelijk aan dat der Stichting.

Artikel XVI. INGEBREKESTELLING

Indien de Stichting in gebreke blijft de werkzaamheden te vervullen, die uit haar doelstelling voortvloeien, of wanneer Bestuur en Stichtingsraad ontbreken, of wanneer de Stichtingsraad onwillig of onmachtig is om bestuurders voor de Stichting te benoemen, zal op verzoek van een of meer belanghebbenden de minister-president een of meer beheerders der Stichting benoemen, die de lopende zaken zullen afhandelen en die, zo daarvoor termen aanwezig zijn naar het oordeel van de minister-president, de Stichting zullen vereffenen op de wijze als in het vorige artikel bepaald.

Artikel XVII. SLOTBEPALING

In geval van zwijgen of geschil over de uitlegging van deze statuten beslist de Stichtingsraad.

OVERZICHT JAARREKENING 1952

	a	b
	Begroting 1952	Werkelijke uitgaven t/l boekjaar 1952
I. Salarissen (incl. sociale lasten)		
1a. Personeel in Nederland (incl. reserve salarissen 24.500.-)	f. 245.000.-	f. 233.329.12
1b. Personeel vertaalcentrum	54.000.-	40.956.20
2. Personeel overzee	135.000.-	120.437.95
II. Kantoorkosten		
1a. Kantoorkosten Nederland	25.500.-	29.740.98
1b. Onderhoud en lasten gebouwen Nederland	9.000.-	9.504.53
2a. Kantoorkosten overzee	19.500.-	18.854.59
2b. Onderhoud en lasten gebouwen overzee	18.000.-	15.814.52
III. Reis- en verblijfkosten e.d.		
1a. Instituut Amsterdam (incl. reizen overzee)	17.750.-	22.307.86
1b. Representatiekosten personeel Nederland	3.400.-	2.802.88
2. Reiskosten Bestuur en commissies	5.200.-	4.724.36
3. Reiskosten overzee	29.000.-	35.848.82
IV. Onderlinge uitwisseling van cultuurgoederen met gebieden overzee		
1. Boeken		
a. Verspreiding	203.400.-	201.669.35
b. Steun aan uitgifte	18.715.-	17.333.92
2. Tijdschriften		
a. Verspreiding	63.885.-	63.538.67
b. Uitgifte c.q. steun aan uitgifte	3.800.-	3.282.40
c. Nieuwsbrief	.-	.-
3. Film en fotomateriaal	321.700.-	320.727.23
4. Radio	8.000.-	7.864.79
5. Lezingen	800.-	675.53
6. Muziek	57.040.-	56.748.83
7. Toneel en dans	9.900.-	9.349.06
8. Beeldende Kunsten	5.600.-	5.320.11
9. Tentoonstellingen	61.200.-	60.733.24
10. Publicaties (drukkosten)	38.500.-	38.120.-
11. Pers en propaganda	14.200.-	13.910.35
12. Pak-, transport- en distributiekosten	46.250.-	46.051.13
13. Onvoorzien	3.960.-	3.853.64
V. Onderlinge uitwisseling van cultuurdragers met gebieden overzee.		
1. Steun aan kunstenaars uit Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen, o.a. voor het verkrijgen van werkmateriaal en voor een studieverblijf in Nederland.	115.800.-	87.203.75
2. Uitzending van Nederlandse cultuurdragers naar Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen	88.000.-	61.067.26
3. Steun aan intellectuelen en studenten uit Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen die hier te lande verblijf houden; stipendia voor wetenschappelijke werkers en studenten	57.000.-	50.237.47
4. Verlening van gastvrijheid aan cultuurdragers van overzee	5.200.-	1.984.46
VI. 1. Steun aan cultuurwetenschappelijke arbeid in Nederland t.b.v. Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen, b.v. voor cultuurwetenschappelijke publicaties, voor hervatting, instandhouding c.q. uitbreiding van de werkzaamheden van wetenschappelijke en culturele instellingen en voor onderzoek naar mogelijkheden om nieuwe culturele arbeid in en t.b.v. Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen te entameren.	27.000.-	5.188.04
2. Bevordering van de kennis der culturen van Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen	29.500.-	19.732.45
VII. Subsidie en steun aan zusterinstellingen	177.000.-	173.021.71
VIII. 1. Culturele voorzieningen van andere aard	22.500.-	32.640.37
2. Onvoorzien	30.450.-	29.557.15
KAPITAALSUITGAVEN		
I. Gebouwen		
1. Nederland (o.a. oprichting studentenhuizen)	.-	.-
2. Overzee	45.000.-	10.242.81
II. Inventaris-aanschaffingen		
1a. Documentatie bibliotheek	10.750.-	9.731.72
1b. Inventaris-aanschaffingen in Nederland	5.000.-	4.879.23
2. Inventaris-aanschaffingen overzee	36.000.-	43.185.32
	f. 2.067.500.-	f. 1.912.171.80
Saldo minder uitgegeven dan begroot		155.328.20
	f. 2.067.500.-	f. 2.067.500.-

1	3 081 900	3 081 900
2	100 000	100 000
3	3 081 900	3 081 900
4	100 000	100 000
5	3 081 900	3 081 900
6	100 000	100 000
7	3 081 900	3 081 900
8	100 000	100 000
9	3 081 900	3 081 900
10	100 000	100 000
11	3 081 900	3 081 900
12	100 000	100 000
13	3 081 900	3 081 900
14	100 000	100 000
15	3 081 900	3 081 900
16	100 000	100 000
17	3 081 900	3 081 900
18	100 000	100 000
19	3 081 900	3 081 900
20	100 000	100 000

1. In der ersten Periode...

2. In der zweiten Periode...

3. In der dritten Periode...

4. In der vierten Periode...

5. In der fünften Periode...

6. In der sechsten Periode...

7. In der siebten Periode...

8. In der achten Periode...

9. In der neunten Periode...

10. In der zehnten Periode...

11. In der elften Periode...

12. In der zwölften Periode...

13. In der dreizehnten Periode...

14. In der vierzehnten Periode...

15. In der fünfzehnten Periode...

16. In der sechzehnten Periode...

17. In der siebenzehnten Periode...

18. In der achtzehnten Periode...

19. In der neunzehnten Periode...

20. In der zwanzigsten Periode...

I N H O U D

INLEIDING		5
Hoofdstuk I : ALGEMENE PERSONALIA		7
Hoofdstuk II : INDONESIA		12
	Algemeen - Manifestaties in Djakarta - Muziek - Bibliotheek - Film - Tentoon- stellingen - Pers en radio - Persona- lia - Diversen - Makassar - Bali - Bandung	
Hoofdstuk III : SURINAME		28
	Algemeen - Film - Boeken en Tijdschrif- ten - Muziek en toneel - Tentoonstel- lingen - Pers en radio - Andere acti- viteiten	
Hoofdstuk IV : DE NEDERLANDSE ANTILLEN		39
	Algemeen - Film - Boeken en Tijdschrif- ten - Muziek en Toneel - Tentoonstel- lingen - Pers en radio - Andere acti- viteiten	
Hoofdstuk V : NEDERLAND		44
	Algemeen - Lectuurvoorziening - Film- en fotomateriaal - Radio, pers en pro- paganda - Lezingen, muziek, toneel en dans - Tentoonstellingen - Beeldende kunsten - Publicaties - Subsidies - Gasten der Stichting - Documentatie - Vertaalbureau	
Bijlage A : STATUTEN DER STICHTING		58
Bijlage B : OVERZICHT JAARREKENING 1952		64

2	INLEIDING
7	HOOFDSTUK I : ALGEMEENE PERSONALIA
12	HOOFDSTUK II : INDIVIDUELE
	Algemeen - kwalificatie in dienst
	Wet - Bijzondere - Film - Tusschen
	Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
	Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
	Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
22	HOOFDSTUK III : BUREAU
	Algemeen - Film - Wet - Wet - Wet - Wet
	Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
	Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
27	HOOFDSTUK IV : DE WERKMAKERS
	Algemeen - Film - Wet - Wet - Wet - Wet
	Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
	Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
44	HOOFDSTUK V : WERKMAKERS
	Algemeen - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
	Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
	Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
	Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
	Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
	Wet - Wet - Wet - Wet - Wet - Wet
52	HOOFDSTUK VI : STATUUT VAN DE WERKMAKERS
61	HOOFDSTUK VII : OVERZICHT JAARWETEN 1923

